SCHEDULA MONITORIA DE NOVÆ FEBRIS INGRESSU.

Dol. 3. 23

BIBL. CANT. CAD.

PER
Tho. Sydenham, M. D.

Non fingendum, aut excogitandum, ſed inveniendum, quid Natura faciat, aut ferat, *Bacon.*

LONDINI,
Typis *R. N.* Impenſis *Gualt. Kettilby* ad Inſigne *Capitis Epiſcopi* in *Cœmeterio Paulino.* MDCLXXXVI.

IMPRIMATUR.

Rob. Midgley.

Octob. 18. 1686.

SCHEDULA MONITORIA DE NOVÆ FEBRIS INGRESSU.

Dol. S. 23

BIBL. CANT. CAP.

PER

Tho. Sydenham, M. D.

Non fingendum, aut excogitandum, sed inveniendum, quid Natura faciat, aut ferat, *Bacon.*

LONDINI,

Typis *R. N.* Impensis *Gualt. Kettilby* ad Insigne *Capitis Episcopi* in *Cœmeterio Paulino.* MDCLXXXVI.

1621:01

VIRO

Tam Virtute quàm Eruditione undique consummato

CAROLO GOODALL, M.D.

Coll. Med. Lond. Socio.

CUM ea quæ de Febre præsentis hujusce Constitutionis nuper observâram, in publicum edere statuerem, Tibi, præ cæteris, Vir Ornatissime, opellam hanc meam dicandam esse censui; idque ob duas potissimùm rationes mihi faciendum videbatur. Primùm quòd cùm amicissimus mihi sis, comes indivulsus lateri semper hæsisti, meque tuo juvasti patrocinio contra omnes quotquot se mihi uspiam objecerant. Quod non tam mei ipsius gratiâ præstabas quam ex incocto generoso Pectori honesto, hoc est, ex magno proboque Animo, qui tibi

Author fuit ut Veritati à te cognitæ compertaque assentiri haud dubitares, etiam cùm omnes fere omnium qui rem Medicam tractabant linguæ in me unum exacuerentur. Quibus tamen non est quod irascar, (nec irascor sanè) quandoquidem cùm tot nequam Medicastri cerebrosa sua somnia & figmenta venditantes, quo famam sui latiùs spargerent, toties mundo imposuerint; fas omnino erat, ut Viri ingenio & judicio præditi, non statim & sine examine ea admitterent, quæ ego jam recepto Praxeos mori plurimum adversantia in medium protuleram. Quo non obstante cùm nihilo tibi minus debeam, mearum partium esse duxi gratum animi mei in te affectum omnibus testatum facere: quando vix alia virtus naturam humanam ad profectûs ultimas metas evectam, hâc deceat magis. Nam sicuti Reges eos quibus favent, titulis & honorum insignibus illustrare, atque aliis spectabiliores reddere satagunt; ita natura quoties hunc vel illum humili turbâ ac gregè hominum eximere voluerit, Gratitudinem, ceu excelsioris Genii notam ac characterem solet imprimere. Altera Ratio cur hæc tibi potissimùm inscribam hæc est: quod sc. pro familiari illa & quasi quotidianâ consuetudine quam jam per multos annos invicem habui-

mus,

mus, Tibi imprimis, plusquam cuiquam mortalium, notum esse oporteat quanto cum labore Notitias illas, quantulascunque, tam Historiæ quàm Curationis Morborum de quibus palam disserui, indeptus fuerim. Quæ omnia non simul & semel evulgavi sed interposito annorum aliquot intervallo, prout in aliqualem eorundem cognitionem pervenire tandem potuerim. Istas verò Observationes meas ita mancas & imperfectas esse judico, ut me magis earum pudeat, quàm ut ullam exinde laudem mihi queram. Veut se res habeat, illud saltem in mei excusationem potest adferri, quòd licet 30 annorum, & quod excurrit, spatium, quibus ego non indiligenter in morborum observatione versabar, sufficere posse videatur ad majorem, quàm in eorum cognitione ego feci, profectum faciendum; attamen haud temerè affirmo, quòd licet hoc temporis spatium plus quam sufficiat ad Cerebrum Theorematis & Commentis fictitiis, ex Authorum libris collectis, (quæ omnia non magis ad morborum Curationem faciunt, quàm Pingendi Ars ad Artem Navigandi) planè obruendum, attamen ne quadruplicatus quidem horum annorum numerus, etiam in homine occupationibus medicis distractissimo, satis erit ad eundem

in omni Medicæ Artis, quaqua patet, circuitu rite perficiendum. Ego saltem pro meo modulo omnem quam potui operam istûc contuli ut Observationes quàm accuratissimas colligerem, quas sine morâ prælo mandandas curavi, ut siquid utile haberent, id statim Publico cederet. Quâ in re cùm meo munere, pro virili, defunctus jam mihi videar, acquiescit animus meus, nihil porrò sollicitus quo in loco ab aliis habeantur mea scripta. Hoc tantùm addo, quòd sicuti si quis ea neglexerit, mihi ne hilum nocuerit; ita qui semel tantùm perlegerit, haud multum exinde proficiet. Sed ut hæc missa faciam. Obsecro te, Humanissime Vir, ut Tractatulum hunc æqui bonique consulas, quo testatum esse volui quanto te honore prosequor; quod pariter faciunt etiam ii omnes quibus longè minùs quàm mihi perspecta est virtus tua. Neque jure merito existimare quis potest, me qui tui nullatenus indigeo, tibi assentari, cùm palam profitear, Quòd sicuti in ea quam exerces Arte, nemini secundus sis (ut modestè loquar,) ita morum integritate, honestateque undique absolutissimâ, omnes ferè quorum ego consuetudine unquam usus fuerim, superes. Diu vivas post mea fata, & in Iatricâ palmam feras; non tam ad nummos

poste-

posterorum usui corradendos (quæ quidem ratio, si cùm sequente conferatur, animam fere Brutorum redolet) quàm ut seculo tandem aliquando detegas, quibus modis istæ in morbis persanandis difficultates, sub quibus Ars Medica hactenus gemit & succumbit, vinci queant. Quod dum moliris, istis quæ ego primus jeci fundamentis, si modò libet, possis superstruere. Ita tamen ut errata in quæ ego fortè inciderim, pro more humano, in meis Observationibus sive Historiam sive Curationem hujus illiusve morbi attinentibus, ubi ab annosâ & repetitâ Experientiâ melius fueris edoctus, liberè ac palam arguas. Neque hoc pacto defuncti ejus memoriam lædes, qui in vita cùm esset nihil prius habuit quàm ut Ars Medica à quocunque demum promoveretur, non tam eruditis de Morborum naturâ commentationibus, (quibus ad nauseam & fastidium usque jamdiu explemur) quàm certâ fidâque eorundem Curandorum Methodo. Vale, Vir Optime, & amare perge

Tibi semper Addictissimum

THO. SYDENHAM.

SCHEDULA MONITORIA

DE

Novæ Febris Ingressu,

TAmetsi ingravescens jam ætas, & à diuturnis morbis pænè confecta, missionem à Cogitandi penso, Meditationéque intensiori vel eo nomine sibi jure postulare videatur; attamen non mihi tempero quin vel propriæ sanitatis dispendio, alienam curare satagam: populares scilicet meos admonens de subingressu Novæ cujusdam

dam Conſtitutionis, à qua pendet Febris Nova ſpecies à nuper graſſantibus multùm abludens.

Memoriâ recolendum eſt, quòd in Autumno, *An.* 1677. Febres Intermittentes ſe primùm exerebant, quæ quotannis increbreſcentes, & Ἐπιδημικωτέραι factæ donec ad ſuum ſtatum ſive ἀκμὴν pervenerint, poſtmodum ſenſim decreſcebant; & poſtremis hujus Conſtitutionis annis ita raræ apparebant, ut pro Morbo Epidemico vix, aut ne vix quidem haberi potuerint. Quâ re pariter animadvertendum eſt, poſteriores duos Conſtitutionis jam exeuntis annos Hyeme rigidiſſimâ fuiſſe infeſtatos; penultimum maximè, nempè *Annum* 1683. in quo ità enormi Brumâ intemperies deſæviebat, ut nemo quiſquam viventium illi parem, vel intenſiſſimo eo

eo frigoris gradu, vel prælongo temporis tractu, viderit unquam. Quippe quo Thamesis, Nobilis fluvius, ità prævalido gelu compaginabatur, ut Curruum circumcursitantium rotas, officinas ad Platearum modum mercibus refertas, ac numerosissimam hominum frequentiam, solidi instar pavimenti, facilè sustentaret. Subsequens *Annus* 1684. licet nec intenso frigoris gradu, nec pervicaci duratione, præcedentem exæquaret, non tamen multùm ei utrobique cessit. At cùm primùm exolveretur gelu *Anno* 1685. mense *Februario*, exorta est Febris ista de qua jam agere instituì; quam quidem ego novam Febris speciem esse arbitror, atq; Febri quæ per octennium ultimò prægressum invaluit, esse prorsus dissimilem.

An

An hujuſce Conſtitutionis mutatio mutationi manifeſtarum aeris qualitatum, quæ per binas has hyemes ſucceſſit, tribuenda ſit, ego non ſatis ſcio; quum pro comperto habeam alterationes quoad ſenſibiles Annorum qualitates, utcunque diſpares, morborum Epidemicorum ſpecies non protuliſſe; & certam annorum ſeriem, quantumlibet annus unus ab alio, externâ facie & temperamento diſcrepaverit, nihilominus omnes in eadem Febrium Stationariarum ſpecie producendâ conveniſſe. Quod cùm ſeriò animadverterim, opinari mihi ſubiit, prout à me alias dictum fuit, Conſtitutionis mutationem à ſecretâ aliqua abditaque alteratione in terræ viſceribus Atmoſphæram omnem pervadente, vel à Corporum Cœleſtium influxu aliquo max-

maximè pendere. Tametsi hîc est notandum, quòd valedicente nobis olim Febre Depuratoriâ, siccissimum ac vehemens gelu ab initio hyemis 1664. omnia constrinxerat; nec quicquam remisit, donec mensis *Martius* adolescceret; quo quidem tempore, quamprimum fatiscente gelu terra solveretur, mox Febris Pestilentialis, postmodum ipsa Pestis grassari cœperunt. Ut utverò hoc se habeat, Febris quam nunc tractamus, jam dicto tempore primùm se ostendit, nempe *Februario* mense 1684. & tam præcedente anno quàm eo qui jam agitur, per omnes *Angliæ* regiones latiùs vagata est; longè magis & Ἐπιδημικωτέρως aliis in locis, quàm hic *Londini* desæviens.

Ubi primum ad hanc Febrem vocarer, omnino existimabam illam non ex eo genere

Fe-

Febrium fuisse quas ego Stationarias appello; sed potiùs ex intercurrentium familiâ, quæ singulis ferè annis promiscuè adoriuntur. Non aliud sc. morbi genus esse rebar quàm Peripneumoniam illam Notham, quàm Libro de Morbis Acutis olim delineaveram. Unâ hâc intercedente discriminis notâ, quòd in hac Febre subindè non comparebant Symptomata in Peripneumonia magis Pathognomonicâ, qualia sunt Tussis vehementior, Cephalalgia inter tussiendum sævissima, & quasi Caput diffringens, Vertigo à motu quolibet, & Dyspnœa ingens, quæ omnia Peripneumoniam Notham fere comitabantur. Cùm itaque Librarius novam Tractatuum meorum Editionem eo tempore sollicitaret, visum est conjecturam

tunc

tunc meam, in qua me hallucinatum fuisse jam sentio, in formâ Postscripti publico dare; in quem quidem errorem me induxit ingens consensus quo Febris hæc cum dictâ illâ Peripneumonicâ luculentèr conveniebat, quæ nullâ non hyeme subinde occurrit. At cum æstate superveniente, quæ Febēs illas Peripneumonicas solebat fugare, hæc nihilominus perseveraret, statim erroris mei commonitus, Febrem hanc ad novam Constitutionem redigendam omnino censui.

Symptomata diligenti quantum potui indagine comprehensa, hæc fere sunt, & olim fuere. Æger per vices calore & frigore tentatur; sæpenumero & caput, & artus dolere queritur; pulsus sanorum pulsui non absimilis est; Sanguis è venis eductus Pleuriti-

corum ſanguinem, haud rarò æmulatur; Æger laborat Tuſſi, quæ quidem quanto ab hyeme longiùs invadit, morbus, tanto citiùs, unà cum aliis Symptomatis Peripneumoniam mitem & boni moris comitantibus, recedit. Dolor collum, & fauces (hic verò levior quàm in Angina) ſub primum morbi inſultum quandoque occupat. Febris tametſi prorſus continua ſit, ſæpe tamen Exacerbationes moleſtiſſimas ingruente nocte apportat, non aliter ac ſi duplex foret Tertiana, ſive Quotidiana. Æger jugem in lecto decubitum quantumlibet leviſſimè ſtragulis coopertus ſit, non ſine magno ſuo periculo experitur; Febre enim exinde in Cerebrum versâ vel in Coma, vel in Phrenesin facilè incidit. Et, ut verum fatear, ita proclivis

proclivis eſt in hoc morbo ad Phreneſin lapſus, ut perſæpe ſuâ ſponte, nullâ ejuſmodi datâ ansâ, illico ſubrepat. At non eo excandeſcentiæ & furoris aſcendit Phrenitis in hâc Febre, atque illâ quâ Variolis atque aliis Febribus correpti laborant; quinimo æger potius tranquillè delirat, incongrua ſubinde effutiens. Ab intempeſtivo Cardiacorum uſu, & regimine paulo calidiore Petechiæ ſæpius effloreſcunt, & in junioribus calido temperamento præditis, maculæ etiam purpureæ, certiſſimum ſummæ Inflammationis indicium, tam in hoc, quàm in alioquovis morborum Acutorum genere. Quandoq; eruptiones Miliares, quas vocant, in ſuperficiem corporis ſe diſpergunt, Morbillis haud multùm abſimiles, niſi quod rubent magis, &

quando recedunt, ſquammulas iſtas furfuraceas quæ in Morbillis cernuntur, haud relinquunt: licèt hæ ſponte ſuâ nonnunquam ingruant, ſæpiùs tamen Lecti calore & Cardiacis extorquentur. Lingua ægri pro ratione imperati Regiminis, vel humida eſt, vel ſicca. Ubi inaruerit, fuſci eſt coloris in medio, quam partem undique cingit fimbria inalbeſcens. Ubi verò humida eſt Lingua, omni ex parte alba eſt, pelliculâ item ſcabrâ & albâ veſtita; Nam ſi æger ab adhibito regimine plus juſto incaleſcat, lingua ferè eſt fuſca & aridâ; ſin minùs, humida eſt, & alba. Idem de ſudore dicendum eſt, qui pro ratione diverſi regiminis præfati dimanat. Nam ſi calidiùs tractetur æger, ferme viſcoſus effluit, è capitis præſertim regione. Quantumvis autem

autem sudor copiosè, & undequaque erumpat, parum tamen ex eo levaminis sentit æger; unde liquet ejusmodi sudores symptomaticos tantum esse, criticos non esse. Primis morbi diebus sudoris ex arte provocatio, materiam morbificam si non in caput, saltem in artus solebat deponere. At ubi jam caput Febris occupavit, & Phrenesis semel invaluit, nulla restant Febris indicia, nisi quòd pulsus nunc citatior est, nunc tardior; tandem verò, cùm ex re malè gestâ spiritus in confusionem omnimodam adigantur, pulsus inordinatus cum subsultu membrorum subingreditur, quem non ita diu pòst mors excipit.

Curationem quod spectat; ista Peripneumoniæ signa quæ hanc Febrem comitabantur *Februario* illo anni postremi, quo primùm

emergebat, ſtatim ab hyemis exitu fidem, utì dixi, mihi fecêre, eam prorſus in Peripneumonicarum familia cenſendam eſſe. Ac proinde me ſtatim contuli ad uſum Methodi iſtius quam olim laudaveram in Curatione Peripneumoniæ Nothæ, & Auctario ſuprà memorato. Quæ quidem Methodus ſatis felicitèr ceſſit, tum mihi, in paucis illis, quibus medicandis per adverſam valetudinem meam vix ſufficiebam, tum etiam aliis, qui, me Authore, eandem experiri haud aſpernabantur. Quicquid verò id demum fuerit quod hanc mihi Methodum ſuaderet; jam mihi ſatis compertum eſt, quando & morbi Phænomena, & ultimi Anni qui binas rigidiſſimas hyemes exc[illegible]t, perpendo temperiem (Hyemo præſertim, ſi modo Hyems dici poſſit quæ nullum

lum frigus notabile secum adduxit;) mihi inquam constat, hanc Febrem nihil esse aliud quàm simplicem Sanguinis Inflammationem; ac proinde Indicationes Curativas ad dictam Inflammationem debitis Remediis & methodo reprimendam, omnino dirigendas esse.

Hunc itaque ductum sequens, primo loco sanguinem è brachio dextro ad ℥x educi volo. Neque sanè Febris hæc (utut sanguis emissus Pleuriticorum fere sanguinem æmulatur) reiteratam Phlebotomiam facilè tolerat; nisi respirationis difficultas, dolor capitis inter tussiendum lancinans, *&c.* malum hoc ad Peripneumoniam notham propiùs accedere indigitent; hoc in casu tam venæsectio quàm catharsis eousque sunt iterandæ donec symptomata

omnia penitus evanuerint; prout Capite de Peripneumonia tradidi. Vesperi *Epispasticum* seu Vesicatorium Nuchæ appono. Sequente Aurorâ, lenitivam hanc Potionem exhibeo.

℞ *Tamarind.* ʒß. *fol. senn.* ʒij. *Rhabarb.* ʒi ß. *Coq. s. q. aq. ad* ʒiij. *in Colat. dissolv. Mann. & syr. Rosar. solutiv. an.* ʒj. *M. F. Potio, sumenda summo mane.*

Quod quidem Catharticum etiam alternis diebus repetendum præscribo, donec tertiam vicem expleverit. Horâ somni post Catharsin toties quoties Paregoricum hoc vel simile injungo.

℞ *Aq. Paralyseos* ʒij. *syr. de Meconio* ʒj. *succi Limon. recenter extracti cochl. ij. M. s. F. Haustus.*

Id sc. cavens, ne forte ab agitatione & tumultu, quem in Febricitantium sanguine & humoribus

ribus Purgantia ſæpe excitant, æger ex ſpirituum Animalium confuſione, Comatoſus fiat. Quod quidem Symptoma Medicamentum Hypnoticum, quantumlibet contrà facere videatur, procul amolitur. Qua de cauſa ego in Febre Comatoſa Anni 1673. Catharticum propinare non auſus, in Clyſterum uſu ſubſiſtebam, certò ſciens Remedia Purgantia eo tempore uſurpata, illico Comata adduxiſſe. Quod forteàn aliter evenire potuiſſet, ſi Paregoricum uſurpatum fuiſſe poſt talem Catharſin mihi in mentem veniſſet. Ubi verò Purgatio celebrata non fuerit, Hypnoticum horâ ſomni nullatenus eſt concedendum; nè ſc. Cathartici poſteridie deglutiendi operationem ac vim (quod fieri ſolet quantumvis ſerò aſſumatur illud) ſufflaminet, vel ſi non

non in ſolidum retundat, efficaciam tamen imminuat. In hac aut aliâ quavis Febre Epidemicâ, ſtatutum mihi eſt alvum non turbare in principio ſtatuve morbi, niſi Venæ-ſectione præmiſsâ. Quæ quidem praxeos Regula ſuſque deque habita aut violata quamplurimos Orco addixit, infantes maxumè, prout aliàs in cautelam monui.

Obſervandum eſt autem, quod licèt utplurimùm Evacuationes omnes præfatæ in hujus Febris Curatione uſurpari debeant; ſæpe tamen æger, maximè ſi Juvenis aut Infans fuerit, poſt eductum ſanguinem unâ Catharſi defunctus, ſtatim convaleſcit, nec pluribus fatigandus eſt, Febre primo purgantis Remedii impetu expugnatâ. E contra verò nonnunquam opus eſt ut alvus ad plures

plures quàm supra diximus vices sollicitetur. Quandoque enim, licèt id rarò evenit, Ægro è Febre jam dictâ methodo liberato, recrudescentia materiæ Febrilis post dies aliquot morbum postliminio reducere videtur, quem tamen purgatio quartâ vice repetita mox eliminat. Tametsi in hac methodo nova hæc Febris rarò accidit nisi ab Aphthis quæ sub exitu Febris præcedentis supervenere, & jam ad statum auctæ eam denuò revocant. Quæ quidem Febris Symptomatica tantum est, & Singultum per intervalla redeuntem sæpenumero post se trahit, qui etiam sublatâ Febre per dies aliquot perseverat; at pro ratione redintegratarum Ægri virium sponte tandem evanescit. Quod est diligenter animadvertendum, quandoquidem ex singultu

gultu ſub finem hujuſce Febris accedente nihil ægro periculi eſt, niſi officiosè nimis & inutiliter multa ingerantur remedia; quod ſi fiat, Mors pro Medico eſt. Veruntamen tam Aphthæ quàm Singultus, vel horum utervis, ſi non ſponte faceſſat, ſed in longum tempus decurrat, facilè fugantur uſu *Pul. Corticis Peruviani*; nempè ℥j. *Corticis cum ſyr. Papaver. Rhœad. q. ſ.* in formâ Electuarii, vel Pilularum redactâ, eaque methodo aſſumptâ quam olim tradebam Epiſtolâ ad D. D. *Brady*, ſuperbibendo hauſtum lactis defiorati. Quod remedii genus experimento deprehendi certiùs in hoc caſu ſcopum attingere, quàm aliud quodvis etiam è celebratiſſimis, modò non fruſtrentur ejus vires (quod fieri aſſolet) ex jugi ægri in lecto decubitu.

Diebus

Diebus à Purgatione liberis sequentia vel his similia nonnunquam præscribo.

℞ *Conserv. Lujulæ & Cynosbati an.* ℥j. *Conserv. Berberum* ℥ß. *Cremoris Tartar.* ℥j. *cum s. q. syr. è Limonibus F. Electuarium, de quo capiat ad magnitud. Nucis Moschat. ter in die superbibendo seq. Julap. cochl. vj.*

℞ *Aq. Portulac. Lactuc. Paralys. an.* ℥iij. *syr. de Limon.* ℥iß. *syr. Violar.* ℥j. *Ms. F. Julapium.*

Verùm in his omnibus spiritum Vitrioli, etsi summè refrigerantem, semper devito, utpote qui, cùm egregiè stypticus sit, minus convenit morbis omnibus quorum Curatio purgationi innititur; ut in hoc loco mineralem hujus spiritûs naturam haud memorem.

Sæpenumero hîc accidit, maximè Febre jam ad finem vergente,

ut

ut æger dum hâc Methodo tractetur, nocte ſubindè ſudore ſponte prorumpente diffluat; à quo admodum mitigantur univerſa morbi ſymptomata. Quo non obſtante, cùm hujuſmodi diaphoreſi fidendum non ſit, ſupradicta Methodus nullo pacto eſt intermittenda; quandoquidem ſi æger ad longius temporis ſpatium iſtis ſudoribus indulgeat, Febris quam Purgationes præcedentes quadantenus ſubjugaverant, denuo vires reſumet. Si enim diaphoreſis iſta protrahatur ultra tempus illud quo particulæ Febriles Coctione debitâ præparatæ, prorſus difflantur; qui poſt inſequuntur Sudores non ad aliud faciunt quàm ad inflammationem de novo accendendam. Quamobrem licèt ſudores iſti qui ſponte manabant, Critici fortaſſe fuerint, quoad

mate-

materiæ Febrilis ejus quæ expulſioni jam parata eſt, eliminationem; alii tamen qui poſt illos eliciuntur, Symptomatici tantùm eſſe poſſunt, atque adeò officere magis, quàm prodeſſe. Verbo dicam: Hujuſmodi ſudoribus noctu ſponte ſuâ prodeuntibus, opportunè favet lecti per noctem lenis calor; quare ſtragula nec plura, nec denſiora illis quibus ſanus aſſueverat, ægro aggerantur; nec exhibeantur Medicamenta quævis excalefacientia: lectulo tantùm indulgeat æger aliquantulum ſolito diutius manè ſubſequente; & poſtea pergat in ſuprà deſcriptâ medendi methodo.

Diæta ex pulticula avenacea eſt, vel juſculo hordeaceo, cum pomo ſubinde ad ignem cocto, atque etiam poſt ſecundam purgatio-

gationem juſculo tenui ex Pullo Gallinaceo. Pro potu ordinario Cereviſiam tenuem nullatenus tepefactam injungo, ut & Decoctum Album (quod appellant) ex ℥j. C. C. uſti in aq. communis ℔ iij. cocti, & poſtea ſacchar. albiſſ. edulcoretur.

Cùm autem hæc Febris ſpecies præ cæteris quas mihi unquam videre contigit, cerebrum petere quaſi apta nata ſit, nec ſine ingenti tum molimine, tum ægri periculo, inde queat deturbari; ægros meos ſollicitè moneo nè ſe nudos lectulo, niſi noctu tantùm committant: Quòd ſi uſque adeò debilitati à morbo fuerint, ut erecto corpore ſedere nequeant, permitto ut vel ſuper lectum ipſum, vel ſuper grabatum, veſtiti jaceant, capite paululum elevato; nec ſino ut focus ſit luculen-

culentior in cubiculo, quàm cui æger tunc cum sanus erat, assueverat.

Atque ut hoc Regimen omnino tenendum est ab initio in singulis hâc Febre correptis (si fœminas in primis Puerperii diebus decumbentes excipias;) ità necessariò est imperandum, ubi ad ægrum, quem ob regimen justo calidius, Phrenesis, Petechiæ, aut Purpureæ Maculæ obsederunt, aut alia quævis efferatæ Inflammationis indicia, accersitur Medicus. Hoc enim in statu, quantumlibet sanguinis detrahatur, quantumvis leviter tegatur corpus, quicunque demum liquores Refrigerantes ingerantur, non priùs sedabitur Febris, quàm æger se lectulo interdiu abstinuerit: Cùm calor circumambientis aeris inter stragula concluſi,

ſanguinem plus ſatis exagitet, & procumbentis corporis ſitus vehementiori impetu eundem in caput impingat. At hîc ubi Phreneſis ob methodum imperitiorem ſemel invaluit, nec ſubito deleri poteſt, nec tutum eſt repetitâ ultra limites præſcriptos vel Phlebotomiâ vel Purgatione, ejuſdem curationem aggredi; tandem verò ſuo tempore ſuâque ſponte, ope dicti regiminis recedet. Ad quam tamen amovendam nihil perinde confert, atque ægri caput radi: quod itaque ſemper præcipio, nullum Emplaſtrum admovens, ſed Pileolum tantùm quod ablatum raſurâ Capillitium ſpiſſitudine quadantenus compenſet, aut ſaltem Caput à frigore externo muniat. Hâc Methodo Cerebrum refrigeratur admodum, & recreatur, ita ut ſenſim calidas

calidas impreſſiones Phreneſin excitantes queat vincere.

Neque verò deterrendus eſt Medicus à faciendis prædictis Evacuationibus, ſi fortè membrorum ſubſultum, vel motum Convulſivum in ægri corpore perſentiſcat, dum pulſus tangitur; quandoquidem in quibuſdam generis Nervoſi Affectibus tam Venæ-ſectio quàm Purgatio, etiam ſæpiùs repetitæ non tantùm non nocent, ſed & neceſſariò ſunt adhibendæ. Cujus rei experimentum à me factum in medium profero, nempe in quâdam Convulſionis ſpecie quæ *Chorea Sancti Viti* vulgo appellatur; quo morbo haud pauciores quinque laborantes & vidi, & ſanavi ipſemet, & Venæ-ſectionibus, & Purgationibus, per intervalla celebratis. De quo morbi genere cùm

& mihi opportunè occurrat, & eorum quæ jam affero, veritati ita luculentèr astipuletur, pauca dicere non gravabor. *Chorea Sancti Viti* Convulsionis est species, quæ ut plurimum pueros puellásve à decimo ætatis anno, ad pubertatem usque invadit; primò se prodit claudicatione quadam vel potiùs instabilitate alterutrius cruris, quod æger post se trahit fatuorum more; postea in manu ejusdem lateris cernitur, quam hoc morbo affectus, vel pectori vel alii alicui parti adplicitam, nullo pacto potest continere in eodem situ vel horæ momento, sed in alium situm, aliumque locum convulsione quadam distorquebitur, quicquid æger contrà nitatur. Si vas aliquod potu repletum in manus porrigatur, antequam illud ad

os

os possit adducere, mille gesticulationes, Circulatorum instar exhibebit; cùm enim poculum rectâ lineâ ori admovere nequeat, deductâ à spasmo manu, huc illuc aliquamdiu versat donec tandem forte fortuna illud labris propiùs apponens, liquorem derepente in os injicit, atque avidè haurit, tanquam misellus id tantum ageret ut deditâ operâ spectantibus risum moveret. Cùm Affectus iste ab humore aliquo in nervos irruente quorum irritatione istiusmodi motus præternaturales producuntur, pendere mihi videretur; Indicationes Curativas primùm ad humores illos tam venæ-sectione, quàm Purgatione minuendos, dein ad corroborandum genus Nervosum omnino dirigendas censebam. Quem in finem hâc utor Metho-

do. Sanguinem ex ægri brachio ad ℥vij, plus vel minus pro ratione ætatis, educi jubeo. Die ſequente vel dimidiam partem, vel quiddam amplius (pro ratione vel ætatis, vel etiam majoris minoriſve corporis ad ſubeundam Catharſin aptitudine) Potionis Purgantis Communis ſuprà deſcriptæ ex *Tamarind. Fol. Senn. &c.* exhibeo. Veſperi hauſtulum ſeq. propino.

℞ *Aq. Ceraſor. Nigr.* ℥j. *Aq. Epilept. Langii* ʒiij. *Theriac. Androm. vet.* ℈j. *Laudani liquid. gutt.* viij. *F. Hauſt.*

Potionem iſtam, Catharticam ad tres vices alternis diebus repetendam præſcribo, & Hauſtum Paregoricum iiſdem noctibus. Poſtea ſanguinem rurſus extrahi curo, dein ut ad Catharſin, uti priùs, æger revertatur. Atque ità alternatim ſanguinem mitto, &

& subduco alvum donec ægro vena ter quaterve fuerit incisa, & post singulas venæ-sectiones, toties fuerit purgatus, quoties vires ferre posse viderentur: eo tamen temporis spatio inter alternas evacuationes diligenter observato, ut nihil indè periculi ægro immineat. Diebus à Purgatione vacuis, sequentia præscribo.

℞ *Conserv. Absynth. Rom. & flavedinis Aurantiorum an.* ℥j. *conserv. Anthos* ℥ß. *Theriac. Androm. veteris, & Nucis Moschat. condit. an.* ʒiij. *Zinzib. condit.* ʒj. *syr. è succ. Citri. q. s. f. Elect. de quo cap. ad magnitud. Nucis Moschat. manè & horâ quintâ vespertinâ, superbibendo Vini sequentis cochl.* v.

℞ *Rad. Pæoniæ, Enul. Campan. Imperator. & Angelicæ an.* ʒj. *fol.*

Rutæ, Salviæ, Betonicæ, Chamædr. marrubii albi, & ſummitat. Centaur. minor. an. m. I. *Baccar. juniper.* ℥vj. *Cort. duorum Aurantior. Incidantur & infundantur frigidè in Vini Canarini* ℔vj. *Coletur tantummodò tempore usûs.*

℞ *Aq. Rutæ* ℥iv. *aq. Epilept. Langii & Bryon. compoſ. an.* ℥j. *ſyr. Pæoniæ* ℥vj. *mſ. f. Julap. cap. cochl.* iv. *ſing. noctibus cubitum iturus, inſtillando ſpir. C. C. gutt.* viij.

Applicetur plantis pedum Emplaſtrum è Caranná.

Quanto magis convaleſcit æger, tanto minus pedem ducit, tanto pariter & diutiùs, & conſtantiùs manum in eodem ſitu continet, & Scyphum ori magis directâ viâ admovet: quæ certiſſima

ma sunt, indicia quantum profecerit in sanitate redintegrandâ. Ad quam quidem consummatiùs perficiendam, licèt author non sim ut plus ter quatérve ut plurimùm sanguinem emittat æger, attamen Remedia Cathartica & alterantia eousque in usum sunt revocanda donec rectissimè tandem valeat. Et quoniam qui hoc morbo semel laboravit facilè recidivam pati possit, è re fore existimo, ut & pertundatur ei vena, & ad dies aliquot purgetur, vel eâ ipsâ tempestate anni sequentis, vel paulò antequam Morbus primò invasit. Sed de hoc obiter.

Jam diximus, Febrim hanc tùm anno ultimùm elapso, tùm maximè hoc ipso qui nunc currit, exacerbationem quandam sub noctem quotidè adducere, Paroxysmo Fe-

Febris Intermittentis non abſimilem. Quamobrem Medici illi qui uſu didicerant omnes illas Febres, quæ vel minimùm intermittebant (ſæpè etiam quæ nè intermittebant quidem) per illam annorum ſeriem ab *An.* 1677. ad initium *An.* 1685. à Cortice Peruviano certiſſimè fugari, eodem remedio hanc etiam Febrim adoriebantur. Quod quidem licèt judicio Rationis ſuffragante tentarent, non tamen æquè felicitèr illis ceſſit, atque prioribus iſtis annis plerumque ceſſerat. Mihi enim quantùm potui diligenter perquirenti compertum fuit, etiam magnam Corticis quantitatem exhibitam, rariſſimè ægrum à morbo liberâſſe. Idque ità perrarò ut quoties reſtituëretur æger priſtinæ ſanitati, ego id magis fortunato alicui Morbi eventui, quàm

quàm Corticis viribus tribuendum arbitraret: ità penitus Cortex defcivit ab illâ ſanandi vi & certitudine, quâ prædictis illis annis pollebat. Febrim iſtam intelligo quâcum nobis impræſentiarum res eſt quæ Quotidianam aliquatenus imitatur. Ubi vero Tertianæ Genuinæ, vel alternis diebus invadentis, Typus reperitur, Cortex Peruvianus perinde hodie atque olim ægris opitulatur. Unde liquidò conſtat hanc Febrem ab iſtis Conſtitutionis prioris toto cœlo diſtare. Cùm nè hilum quidem Corticis uſu hîc proficiamus; cúmque hæc à Vino & Cardiacis, aliiſque Calidis exaſperetur magis; quibus omnibus cum Corticis uſu ſatis conveniebat, quin & cum ipſa Febre.

Porrò notandum eſt, quòd graſſante hâc Febre, per æſtatem omnem,

omnem, maximè illam anni jam currentis, morbus perſæpe non tam Pathognomonicis Febris ſignis, calore, ſc. inquietudine, *&c.* quàm *ventris Torminibus*, nunc ſiccis, nunc dejectionibus, ſe oſtendebat. Cùm nihilominus ſub hac larvâ ipſa hujuſce tempeſtatis Febris deliteſceret, in qua exhalationes ſanguinis Inflammatoriæ, non pro more ſolito, in externum corporis habitum protrudebantur, ſed introrſum per Arterias Meſentericas in viſcera inferioris ventris, ſive Inteſtina; & nonnunquam etiam per Arteriarum Cœliacarum ramos in Ventriculum deponebantur, quæ quidem exhalationes Vomiturition-nem excitare ſolent, præcipuè ſtatim ab ingeſtione ſive potûs ſive nutrimenti cujuſvis ſolidioris: Quamvis autem hæc Febris ſub dicto-

dictorum Symptomatum ſpecie ac formâ deliteſcat, omnino tamen genuinâ illâ Methodo, quam ſuprà dedimus, expugnanda eſt, perindè ac ſi uſitatâ hujus Febris facie compareret, idque tam ratione venæ-ſectionis, quam repetitæ Catharſeôs. Niſi quod hîc animadvertendum ſit, quod quoties Febris eò uſque Ventriculum infeſtet, ut æger potionem retinere nequeat, *Pilulæ Cochiæ Majores* (quæ ad ℈ij. exhibitæ nunquam non per viſcera ſibi exitum parant) loco Potionis leniter Purgantis ſubſtitui poſſint. Devorentur verò Pilulæ horâ quartâ Matutinâ, ita ut æger ſuperdormiat.

Tum etiam Hypnoticum doſi paulò largiore eſt concedendum. *v.gr. Laudani ſolidi Londinenſis gr. iß.* cum ſimili quantitate *Maſtiches*

ches in duas Pilulas redacta eadem nocte diglutiantur; vel etiam *Laudani liquidi gutt.* 18, vel 20. in ℥j. *Aq. Cinamom. Hordeat.* aut alio quovis Vehiculo generosiore; quò Ventriculus hujus tum viribus corroboratus, tum minori quantitate non irritatus, ad medicamenti rejectionem minùs insurgat. At si quovis modo Potio Purgans, & Diacodium in Ventriculo queant retineri, dictis Pilulis, & Laudano omnino præferantur; cum officio suo fungantur, corpore minùs quàm à Pilulis excalefacto.

Cùm autem de Torminibus Ventris mentionem fecerim, monendi hîc mihi sunt Populares mei, quanto cum periculo, prout frequenti observatione didici, *Aquæ Minerales* in Ventris torminibus quibuslibet, vel Diarrhœâ, vel Vo-

Vomitione, vel Affectu alio quocunque, quem à Febre oriri vel suspicari possimus, præscribi soleant. Quandoquidem in tam subtili & spirituoso morbi genere ac Febris extat, ejusmodi Medicamenta Mineralia ita omnia conturbant, ut loco eorum Symptomatum quæ Febrem ex more usitato comitantur, accidentia prorsus anomala adducant; nec quicquam interea ad Febris extirpationem conferant, quod me diu sæpéque observâsse memini.

Illud interim omnino observandum est, utpote quod ad quamplurimos ab Orci faucibus liberandos pertineat, quòd non obstantibus iis quæ suprà jam tradidimus, quotiescunque prædicta ventris Tormina ad *Dysenteriam* usque *confirmatam* (in quâ præter ista Tormina Materia quædam mucosa

mucoſa unà cum ſanguine per ſedem excernitur) promoventur; hîc mihi periculoſiſſimum eſſe conſtat morbum aggredi protractiore illâ Methodo, quæ evacuandos primùm, dein contemperandos acres iſtos humores, eſſe docet (ut de Remediis Aſtringentibus, varii generis, & variante formâ intrò aſſumptis, tùm & Clyſteribus nunc Abſtergentibus, nunc conſolidantibus ſubinde injectis nihil dicam;) cùm Experientiâ didicerim Dyſenteriam & certiſſimè & celerrimè curari, ſi miſſis ambagibus, Fluxus Laudano confeſtim ſiſtatur. Ita enim atrox & vehemens eſt hicce morbus, ut, ſi Dyſenteriâ jam confirmatâ adhuc purgare ſatagas, perquam metuendum ſit, ne Dyſenteria ſumptis inde viribus in præceps lata, ægrum præ in-

incredibili fermento, quocunque te postea verteris, diutius excruciet, vel etiam vitâ spoliet. Advocatus itaque, guttas circa xxij. Laudani liquidi in Aq. Epidemicâ vel Aq. Mirabili, vel aliâ simili protinus exhibeo, bis intra horas 24. repetendas; vel etiam hoc sæpiùs statis intervallis, si nempe Dosis jam præscripta, manè ac serò tantùm usurpata, tam torminibus Ventris, quàm Dejectionibus cruentis, rite compescendis par non fuerit. Dejectionibus paululum incrassatis, vel jam magis consistentibus (quod primum sanitatis mox recuperandæ indicium est) & fugatis Symptomatis, tutissimum arbitror, ut æger aliquantisper in usu prædicti Remedii manè & serò capiendi perseveret, guttulis aliquot indies demptis, donec eo amplius

non fuerit opus. Animadvertendum autem eſt diligenter, quod ægrum diutiùs ab uſu Paregorici lectulo affigendum curo, cum ſitus quilibet paulo erectior cerebrum facilè conturbet niſi æger aut ſuperdormierit, aut ſaltem ſomnos poſt in lecto captaverit. Diætam quod attinet; ſi æger vino priùs aſſueverat, Canarenſe concedo, probè tamen aqua dilutum, in quâ panis cruſtulum fuerat decoctum; & quam frigidam in hunc uſum in lagenâ aſſervandam jubeo, ut in promptu ſit ubi vinum eſt contemperandum. Decoctum Album, è Cornu Cervi uſto in Aquâ fontanâ, hic etiam affatim epotum prodeſt. Pro victu juſculum Hordeaceum, vel è pullorum carnibus elixis; ovum ſine teſtâ coctum, vel aliud quodvis ex Eupeptis in primos

dies

dies sufficiet. Deinceps verò tum ad liquores magis generosos, tum ad alimentum uberius solidiusque paulatim ascendendum, ne scilicet nimia vacuitas sive exinanitio, vel morbum à quo convaluerat, vel alia Symptomata, quæ exinanitio solet parere, denuò reducat. Veruntamen hoc est adnotandum, quod licet in constitutione jam regnante, Laudanum solitarium suo Marte Dysenterias subjugabat; in istis tamen Annis, in quibus Dysenteriæ Epidemicè grassantur, & cæteris prælucent morbis, non abs re fuerit illas primùm Evacuationes quas in Capite de Dysenteriâ olim descripsi, in usum revocare.

Et sicuti in radicatâ illâ Dysenteriâ modò dictâ ità etiam in hoc qui sequitur casu, fieri non potest, ut Curatio Methodo illâ quæ

Febri, unde primitùs ortum duxit, debetur, illicò poſſit expediri. Verbi gratiâ. Nonnunquam uſu venit ut quis rigore atque horrore corripiatur, calore & frigore per vices alternantibus, quæ ſunt haud mendacia Febris jam imminentis indicia. Derepentè viſcerum torminibus, à materiæ febrilis irruptione ac inſultu graviſſimè diſcruciatur. Æger cùm venam ferire, & alvum repurgare deberet, ad normam ſuprascriptam, ad Medicamenta neſcio quæ Calefacientia, tam intrò aſſumenda, quàm extrà applicanda ſe confert: eo ſc. animo ut flatus, quos hujus mali fontem eſſe auguratur, his mediis diſcutiat; donec tandem augeſcente dolore & viſceribus diuturniori morâ quaſi impacto, motus Inteſtinorum Periſtalticus quo ex naturæ ordine omnia deorſum

deorsum propellere debent, inverti occipit, & inclusa omnia sursum tendunt, unde æger sæviſſimo cruciatu torquetur, & provocatur ad Vomitionem. Hic in Medendi ratione quam Febris quæ hujuſce Symptomatis Causa erat Antecedens, ſibi poſtulabat, ulteriùs procedere nequit Medicus, quàm ut ſanguinem ex ægri brachio ſemel extrahendum præcipiat: etenim quot & qualiacunque demum Cathartica propinaveris, ea ſtatim Emetica fient, atque ita ſurſum inverſum viſcerum motum magis promovebunt; cùm ne fortiſſima quidem Medicamenta Purgantia vel minima eorum pars inteſtina permeare valeant, ac ſedem petere. Rebus ſic ſtantibus conſultiſſimum eſſe arbitror brachii venam primùm pertundere; mox inter-

jectâ horâ unâ alterâve, Clyſterem aliquem ex iis qui potentiùs operantur injicere; ego fumum Nicotianæ ſive Tabaci, ex tubulo inverſo, per veſicam majuſculam, in inteſtina validiſſimè inſufflatum, Enema omnium quæ mihi innoteſcunt hactenus efficaciſſimum eſſe duco. Qui etiam poſt moram aliquam reiterari poteſt, niſi prior immiſſus, ſolutâ alvo, meatus deorſum verſus reſeraverit. At cùm jam ductus iſti pro naturæ lege, denuo pateant, ægro liberum eſt ut ad dies aliquot ferietur à Purgatione, donec ſcilicet tumultus nuper in viſceribus excitatus, omnino reſederit; quod temporis ſpatium humorum calori & acrimoniæ diluendis contemperandiſque ſatis commodè impertiri poteſt. Quo facto Catharſi alternis diebus, ut ſuprà, repe-

repetendæ vacare debet, si vel minima adhuc restent Febris vestigia.

Hoc in loco insuper est animadvertendum, quòd licet *Infantes* huic Febris generi æque cum Adultis obnoxii sint, ac proinde pari cum illis Methodo curandi, nisi quod pro ratione ætatis, minor sanguinis quantitas est detrahenda, ac Catharsis tum eorum ætatulæ accommodanda, tum etiam fortè rariùs celebranda (sæpe enim & Infantium & Juniorum morbus à primo vel secundo saltem Cathartico prædominabitur;) nihilominus seriò advertendum est, an quæ hoc modo tractatur Febris, pro certo hujusce Constitutionis fuerit, non verò alterius speciei, quod diligenter perquiri debet in Febribus iis quæ Infantes corripiunt, in omnibus quibuscunque annorum Constitutionibus. Vulgo

enim notiſſimum eſt Infantes à doloribus ex dentitione ortis, ſæpiùs in Febres agi, quæ haud ità facilè ab alterius generis Febribus internoſcuntur. In harum ego Curatione diu multúmque angebar, nec niſi nuperis his annis, certò mihi perſuadere potui quemlibet ex illis qui meæ curæ concrediti, ad ſanitatem reſtituti fuerunt, tàm Arte quàm Caſu convaluiſſe, donec tandem de felici ſucceſſu Remedii haud ità celebris, imò ob tritum ejus uſum planè contempti, frequenter admonitus illud ipſe quoque præſcriberem; quod etiamnum præ cæteris quæ mihi innoteſcunt medicamentis optimè votis hîc reſpondet. Ejuſmodi verùm eſt. Guttæ duæ, tres, vel quatuor ſpiritus C. C. pro ratione ætatis, in cochleari uno vel altero Aq. Ceraſor. nigr.

nigr. vel Julapii alterius appropriati, exhibeantur quartâ quaque horâ ad vices quatuor, vel ſex.

Eſt & Symptoma aliud Infantibus permoleſtum longè diverſum & à Febribus variarum Annorum Conſtitutionum, & ab illâ proximè memoratâ. Eſt verò Hecticæ ſpecies Infantes diu affligens, quâ infeſtati ſine inſigni aliquo calore languent, cum appetitus dejectione; & tam artus quàm corporis truncus ubique emaciantur. Simpliciſſima quâ hîc utor methodo, talis eſt. Rhei electi taleolatim inciſi ʒij. in lagenam vitream duarum librarum Cereviſiæ tenuis capacem, ſubere mox probè obturandam, immitti curo, (vel in alio quolibet liquore quo pro potu ordinario uti ſolet infans;) quam Cereviſiam ita medicatam infanti tam noctu quàm

quàm interdiu, & cum & ſine cibo propinandam injungo. Epoto hoc liquore, duas alias libras Rhabarbaro eidem ſuperaffundi jubeo; quibus pariter exhauſtis, alias adhuc duas pro tertiâ vice ſubſtituo; quo facto & Rheum vires ſuas amittit, & Infans morbo utplurimum liberatur. Ne tamen Cereviſia primùm affuſa Rhei vi Cathartica ſaturatiùs impregnata, juſto vehementius alvum cieat, cautiùs agimus, ſi libra unâ epotâ alteram ſtatim adjiciamus: poſt verò, recentem Cereviſiam non affundemus, niſi exhauſtâ eâ omni quæ priùs fuerat lagenæ incluſa.

Sed ut ad Febrem de quâ nunc agimus, Conſtitutionis ſcilicet jam currentis, revertamur. Hoc ſedulò obſervandum eſt, quòd in hoc Febris genere (perinde ac in

in Rheumatiſmo & aliis morbis quamplurimis, quorum curatio ſolis evacuationibus abſolvitur) ſi dictis evacuationibus pertinaciter inſiſtamus, uſque dum Symptomata omnia prorſus ablegaverimus, ſæpius ægro non niſi Morte medebimur. Neque enim ità inſolens eſt, ut Symptomata quædam leviora, & quaſi effœtæ Febris Reliquiæ aliquantiſper etiam expirante jam morbo, perdurent; à quibus tamen nullum ægro recidivæ periculum eſt, quæque ſua ſponte pari paſſu quo ſanitas redit, abſcedent. Quid quod jam recitata Symptomata haud rarò nihil aliud ſunt quàm reiteratarum evacuationum, quibus Medicus morbi curationem tentavit, vera progenies; ſi huic ſaltem addamus in cauſæ partem, exinanitionem illam quam ægri

à

à conſuetis cíbis potúque abſtinentia ſuperinduxit: quæ omnia cùm in corpora jam à morbis infirmata & pænè confecta vim fecerint, Vapores, quos dicunt, haud aliter elevantur quàm in fœminis, atque eandem planè ob rationem, ob debilitatum ſc. & quaſi diſjectum fractúmq; Spirituum Animalium Syſtema. Quapropter poſt factas quæ tollendo morbo ſufficere queant evacuationes, Prudentis Medici eſt, ab importunâ earundem ordinatione ſibi temperare, & pauliſper attendere quid Tempus, Medicorum ſæpe Feliciſſimus Optimúſque, ad leviculorum iſtorum Symptomatum depulſionem conferre poſſit; quæ quidem ſæpenumero, prout multoties repetitâ obſervatione comperi, à Paregorico aſſumpto, ſine alio quovis apparatu, ſub morbi

bi hujuſmodi exitu devincuntur.

Methodus jam laudata cæteris quas expertus ſum omnibus, in hujuſce Febris curatione facilè antecellit. Si quandò verò Febrim non prorſus tollat, id ſaltem agit ut intermittere cogatur; ac proinde Peruviano Cortici, qui hîc nunquam non triumphat, conficiendum tradit. Cùm autem Catharſis iſtic imperata Curationi hujus Febris obeſſe nonnullis fortè videatur, pro comperto affirmo, nihil ità certo atque ità potenter ægrum refrigerare atque Catharſin, poſt venæſectionem (quæ ubique præmittenda eſt) celebratam. Tametſi enim Medicamentum Purgans eo ipſo quo ſumitur die, atque adeò inter operandum majorem impræſentiarum & in ſanguine &

in

in reliquis humoribus, quàm qui ante fuit; tumultum excitet, & proinde Febrim intendat; id tamen noxæ emolumento mox indè ſubſecuturo plus ſatis penſatur. Teſtatur enim Experientia, Catharſin, modò poſt eductum ſanguinem tentetur, quibuſlibet aliis remediis felicius certiúſque Febrem perdomare; tum quatenus fœdam illam Humorum illuviem è corpore exigat, à quibus ut à causâ Antecedente Febris accendebatur, vel ſi non antea peccabant ii, jam ſaltem concaltefacti, & à Febris ardore quaſi cocti & conſtipati, ad ejuſdem moram diuturniorem multùm faciunt; tum etiam quatenus Anodyno viam ſternit, quod tutius longè certiuſque officio ſuo fungitur, quàm ſi humores peccantes, qui Paregorici vires aliter potuiſſent infringere,

fringere, purgatione non fuerint eliminati.

At è contra ſicuti Methodus illa quæ materiam Febrilem per poros cutis eliminare ſatagit, minus habet certitudinis, ita plus habet & faſtidii, & moræ, utpote quâ morbus ſæpius ad ſeptimanas aliquot producitur. Cùm æger hoc modo primùm in ipſo ſepulchri margine (ſi forte Libitinam evitet tandem) conſtituatur; & per longum illum Febris decurſum, denſo Remediorum agmine infeſtetur, quibus ea expugnantur ſymptomata quæ imperita Morbi tractatio advexit; dum Regimine & Medicamentis calidiſſimis tentatur Curatio ejuſmodi affectus, qui pro genio ſuo, utraque horum frigidiſſima omnino depoſcit. Atque ità dum maleſani homines Artis falsò dictæ

dictæ Regulis se mancipant, etiam spreto sensuum illis Reclamantium judicio, morbum ex sua natura brevem facilémque in diuturnum, & difficilem eruditè convertunt, omnia tumultu & metu conturbantes, & fluctus, quod aiunt, excitantes in simpulo. Quo facto non iis magis opus erat, quàm est Nauclero, ut dum in mari libero navim possit agere, eandem inter cautes & brevia inferat; unde licèt majoris peritæ gubernationis famæ comparandæ opportunitatem nanciscatur, servato in tantâ desperatione navigio, viri Prudentis saltem nomen amittet.

Has itaque ob causas, & prudenti, utì spero, fiduciâ affirmare lubet, quòd dicta Methodus curationis per Venæ-sectionem & Purgationem expediendæ, plus

aliâ quâvis præſtabit in Febribus quamplurimarum ſpecierum expugnandis. Licèt enim Diaphoreſis, proprie loquendo, naturæ ipſius ſit Methodus, qua materiam febrilem foras protrudit, & præ cæteris maximè genuina ſit, & accommodatiſſima, quoties natura ſuo relicta arbitrio dictam materiam primùm digerat, dein ritè coctam per corporis habitum blandè expellat, (quem felicem Naturæ eventum Febres per ſudores abigentis cùm Medici Practici ſæpe animadvertiſſent, hinc anſam arripiebant Δογματικώτεροι fidenter ſtatuendi, Febres univerſas hac tantùm (Methodo, non verò aliâ quavis, profligare poſſe ac debere;) Quo tamen dato & conceſſo, Ars nihilominus, quantumcunque Naturæ imitationem præ ſe ferat, id ſaltem ſibi privi-

legii arrogare nequit, ut Febribus per ſudores certò exigendis par ſit. Primò enim neſcit Ars quo pacto materia peccans ad expulſionem ſubeundam rite præparanda ſit; nec ſi hoc ſciat, certa ulla habet indicia, quibus de hujuſmodi debitâ præparatione poſſit moneri; unde etiam & tempus ciendo ſudori opportuniſſimum ignorari neceſſe eſt. Temerariam verò ſudoris, nondum peractâ Coctione, provocationem, longè periculoſiſſimam eſſe, nemo opinor niſi pertinax negaverit; cùm materiam crudam in Cerebrum impingens, oleum camino addat. Atque prout aliàs etiam innui, ſaluberrimum illud Hippocratis Monitum, *Cocta non Cruda ſunt Medicanda*, non tam Catharſin, quàm Diaphoreſin ex Arte ſollicitandâm ſpectare videtur.

tur. Etenim neminem in ægris tractandis vel mediocriter verſatum fugere poteſt, quàm multi indies malè multentur à Vetulis & imperitis Medicaſtris, præpoſtero hoc Sudorificorum abuſu: his enim more receptum eſt, ut ſiquis de rigore, & capitis atque oſſium dolore (quæ utplurimum Febris mox invaſuræ præludia ſunt) conqueratur, extemplo illum lecto adjudicant, & ſudoribus quoquo modo extorquendis toti incumbunt. A quo importuno molimine tantum abeſt ut præcaveatur Febris, quæ fortè vel ſua ſponte, vel eductis aliquot ſanguinis Unciis potuerat evaneſcere, ut è contra magis accenſa vehementiùs exardeſcat, & in morbum jam radicatum confirmatúmque abeat. Illud inſuper (ut Vetulas jam miſſas faciamus)

notiſſimum eſt, quòd ſicut ſudores iſti qui Febre primùm ingruente ſpontanei erumpunt Symptomatici omnino ſunt, nullatenus verò Critici; ità etiam qui primis Febris diebus Diaphoreticorum vi exprimuntur, nihil magis ad morbi Curationem plerumque conferunt quàm ſolent alteri illi Symptomatici, ità præmaturè ſuâ ſponte manantes, hoc eſt ut plurimùm, nè hilum quidem. Deinde verò ſicut ignorat Ars opportunitatem illam temporis quâ ſudores eliciendi fuerint, ità pariter neſcia eſt quamdiu in iiſdem ſollicitandis perſeverandum ſit. Quod ſi Diaphoreſis ultra debitum tempus, quo ſc. materia morbum committens penitus fuerit exacta, protrahatur; humidarum iſtarum particularum quibus ſanguis diluendus con-

contemperandúſque erat, abſumptio, febris tum moræ diuturniori, tum incremento miniſtrabit. Conſtat itaque quàm in lubrico res hîc vertatur; cùm è contra penes Medicum ſit alteram illam methodum quâ materia febrilis per Phlebotomiam & Catharſin eliminantur, pro arbitrio ſuo moderari. Adde quòd hoc etiam nomine hæc illi alteri anteponenda eſt, quòd ſcilicet ſi forte Medicus propoſitum ſibi ſcopum non attigerit in ſanando ægro, ſaltem eundem in nullum diſcrimen adducit, quod in Diaphoreticorum uſu contingit, niſi convaleſcat. Etenim vel calor lectulo jugiter incluſi, cui præter ſolitum morem aliquandiu ſe addixit, (ut Cardiaca quæ in hac Medendi ratione locum ſemper obtinent, omittamus) naturæ œco-

nomiam confundit, & convulsivos artuum motus, aliáque Symptomata prorsus Anomala adfert. Quæ sane ideo delineari non possunt, quia sub morbi Historiam non cadunt (quod in Symptomatis plerisque ad quemlibet morbum spectantibus usu venit) sed à superaddito tumultu & confusione oriuntur, quibus sæpe opprimitur natura, quoties curationem Morbi hac Methodo aggredimur. Quæ quidem omnia vulgò Malignitati nescio cui solent imputari.

Cujus de *Malignitate* (sive Notionem, sive Verbum dixeris) opinionis inventio humano generi ipsâ Pyrii Pulveris inventione lethalior fuit. Cùm enim eæ Febres præsertim Malignæ dicantur in quibus intensioris præ cæteris Inflammationis gradus con-

conſpicitur, hinc Medici ſe ad uſum Cardiacorum, & Alexipharmacorum neſcio quorum contulerunt, quo ſcilicet per cutis poros expellant quod ſomniant *Venenum* (hoc enim eſt dicendum, niſi malint verbis ludere, quàm illud quod poteſt intelligi, ſeriò proponere;) ex quo factum eſt ut Regimen calidiſſimum Methodúmque huic parem iis morbis adaptaverint, quæ frigidiſſima tum Remedia, tum Regimen præ cæteris ſibi poſtulabant. Quod quidem ſatìs arguitur tum in Variolarum, qui ex calidiſſimis in rerum naturâ Affectibus eſt, tum in Febrium aliarum curatione. In quem errorem forte inciderunt ex conſpectu Petechiarum, Maculârum purpurearum, & cæterorum id genus φαινομένων. Quæ tamen omnia in pleriſque

ſubjectis, Inflammationi, ægri ſanguini jamdiù plus ſatis à Febre accenſo ſuperinductæ, omnino debentur. Utpote quæ rarò ſponte ſuâ efflorescunt, præterquam ſub adventu Peſtis ipſius, atque in initio invaſionis iſtarum Variolarum Confluentium quæ ſummæ Inflammationis participes ſunt. In hoc enim Morbi genere Maculæ liventes in variis corporis partibus unà cum Puſtulis primùm erumpentibus, comparent; atque æger eodem tempore ſanguinis excretione vel per meatus urinarios, vel cum Tuſſi per Pulmones, fatigabitur; cùm ità validâ exagitatione, atque orgaſmo ab inflammatione orto, ſanguis ferociat, ut diffractis jam repagulis, in cavitates corporis præceps ruat. Et licèt Maculæ iſtæ purpureæ in hac Febre non à tam im-

intenſo ſanguinis calore, qualis is eſt qui iſtiuſmodi Hæmorrhagias excitat, ortum ducant; ab eadem nihilominus inflammatione ſed gradu remiſſiori producuntur; & quoties iſta ſanguinis excretio (unicum in Variolis Symptoma cui devincendo nondum par eſt Ars Medica) non accedit, Refrigeranti regimini facilè cedunt. Quod ſi Malignitatis præſentiam non tantùm è Maculis Purpureis colligunt, ſed etiam ex eo quòd obſervaverint, Febris Symptomata ſubinde fuiſſe mitiora quàm quæ ejus naturæ competere viderentur, ægrum tamen magis viribus occiſum fuiſſe quàm pro ratione temporis à quo cœpit ægrotare; Reſpondeo omnia hæc exinde tantùm procedere, quòd Natura à primo morbi impetu quaſi oppreſſa, devictáque, non

non ſatis valida eſt, ut Symptomata regularia & magnitudini morbi conſona exerat, omnia verò phænomena prorſus ſunt anomala. Etenim perturbatâ Oeconomiâ animali & quaſi disjectâ, Febris exinde deprimitur, quæ obtinente genuino naturæ ductu, vigere ſolet. Cujus rei experimentum haud vulgare occurriſſe mihi memini multis abhinc annis, in Juvene quodam ad quem accerſebar. Quamvis enim fermè animum agere videretur ille, calor tamen in externis corporis partibus ità ad tactum ſentiebatur temperatus, ut fidem mihi derogarent adſtantes amici, quoties aſſerebam eum Febre laborare, quæ ob ſanguinis oppreſſionem (cujus mole, exitu negato, quaſi ſtrangularetur) ſe explicare & oſtendere palam nequibat: quod

ſi

si venam inciderent, Febrem illicò satis violentam statim animadverterent. Aperta vena, & sanguine paulo copiosius educto emicuit Febris, quâ vehementiorem mihi nondum videre contigit; quæ non nisi tertiæ quartæve demum Phlebotomiæ cessit. Sed de his satis.

Quod si Rationes à me allatæ tanti non sint, ut certò ac necessariò evincant rem ita se habere atque ego statui; attamen si suffragante experientiâ deprehendero hancce Febrim evacuationibus per Diaphoresin factis haud libenter cedere, habeo quod quæro. Neque enim cujuslibet demum Ratiocinatio, sed potius Experientia docere poterit, quænam Febrium species Diaphoreticis, quænam verò aliusmodi evacuationibus sanari possint ac debeant. Et profectò nemo sapiens cui tam ho-

hominum quàm rerum natura ſatis eſt perſpecta, in iis quæ meræ ſpeculationes ſunt, nullo autem certo experimento determinari queunt, in cujuſvis Mortalis verba, quantuſcunque is demum fuerit, facilè juraverit: cùm idem animadvertiſſe debeat, *Momenta Rationis* ità prorſus varia, itáque ſubtilia eſſe, ut cùm aliquis Theoriam quamlibet propoſuerit, ità validis rationibus ſuffultam, ut adſtantium, quotquot ſunt, omnium aſſenſum extorqueat; hunc mox alius inſignioribus fortè naturæ dotibus præditus, excipit, qui ſententiam iſtam, quæ ità pulchrè ſtabilita videbatur, convellit, & firmiori Argumentorum vi, nihil illud eſſe aliud quàm Cerebri commentum, cujus nulla prorſus in naturâ veſtigia reperiuntur, palam oſtendit. Cujus

jus jam loco is novam quandam ſubſtituit Hypotheſin, majori adhuc veriſimilitudinis ſpecie innixam, & magis affabrè concinnatam; quod tamen poſterius Figmentum, pari cum ſuperiori illo fato fungetur, quoties Tertius aliquis ſe objecerit, qui Secundum iſtum tantum ingenio vincat, quantum ille ſibi præcedentem devicerat. Atque hoc iterabitur toties quoties, donec tandem ad illum perventum fuerit, quem *ultima humani ingenii potentia* conſummaverit. Quàm verò difficile ſit hunc hominem inveſtigare & à cæteris dignoſcere, ſtatim ſentiet, quiſquis non uſque adeò deſipit, ut hanc ſibi laudem delirus arroget. Quinimo, cùm jure merito ſuſpicari liceat, eſſe naturas in Orbibus illuſtrioribus, per Univerſi expanſum hinc illinc Sparſis,

sis, pene infinitas, quæ præcellentiori longe intellectûs vi pollent quàm nos homunciones; haud satis scimus, annon vel totum hominum genus Cerebrum, cogitationum officinam, habeat à Natura ità efformatum, ut non tam quid sit absolutè verum, quàm quid maximè conveniens, ac suis Naturis accommodum, excogitare queant. Atque hæc iis qui in Medicina faciendâ potiùs speculationibus vanis, quàm experientiæ solido sensuum testimonio innixæ, fidem adhibent, dicta sunto.

Quod siquis hic regerat, Annon igitur de facto experimur hanc Febrem Methodo huic quam tradis, prorsus contrariâ persæpe fugari? Respondeo toto, quod aiunt, Cœlo distare Curationem Morbi eâ Methodo cui sola ægri nonnunquam ad sanitatem restitutio

tutio adſtipulatur; & ejuſdem Curationem, iſtâ Praxeos Methodo, cui & frequentior ægri reſtitutio, atque etiam Phænomena practica omnia quæ in eodem curando incidunt, pariter aſtipulantur. Exempli gratiâ: in Variolis, Multi ex iis qui diro calidorum & regiminis & remediorum uſu cruciantur, tamen convaleſcent; ex adverſo autem, & iis pariter feliciter cedet, quorum Curatio methodo planè contrariâ tentatur. Jam quo pacto litem hanc finiemus, Quænam Methodus eſt præferenda? Hoc planè modo certiſſimè dijudicabimus. Nempe ſi in illo regimine priori exploratum habuero, me quanto magis ægrum excalefacio, tanto magis Febrem, Inquietudinem, Delirium cæteraque Symptomata intendere ac promo-

movere; è contrà verò deprehendero, eundem, ubi moderatè refrigeretur, tanto ſedatiori temperamento eſſe, tantóque minùs tam à Febre quàm ab aliis Symptomatis vexari. Addo quod ſervatâ debitâ illâ carnis muſculoſæ temperie, quæ puſtularum tum augmento tum maturationi maximè competit; & grandiores ſunt puſtulæ & liberaliùs implentur, quàm ſi æger nimio ſuffocaretur calore. Poſito hoc utroque caſu, ſatis manifeſtum eſſe arbitror quam potius Praxeos Methodum ſequi debeamus. Pariter in illâ, de qua nunc agimus, Febre, ſi comperiat ægrum quo magis caleſit, eo magis non tantùm Phreneſi, Maculis Purpureis, Petechiis, *&c.* obnoxium eſſe; ſed & Febrim inſuper ſymptomatis omnium generum irregularibus

&

& Anomalis exinde ſtipari. E contra verò ſi alium ægrum eâ quam jam proponimus Methodo tractatum ab his ſymptomatis prorſus liberum obſervaverim, ratio dictat poſteriorem hunc Praxeos modum, longè alteri præſtare, tametſi uterque æger ità diverſimodè curati ad ſanitatem revertantur. Quod ſi plures hâc viâ quàm aliâ iſtâ mortem effugiant, eò faciliùs ſolvitur Controverſiæ nodus; quâ de re non eſt mearum partium judicium ferre, ne mihi & meis plus æquo faveam.

Atque hæc de hac Febris ſpecie. Quouſque illa durabit non hariolor. Neque ſatis ſcio annon ſit initium aliquod ſpirituoſius ac ſubtile, & quaſi primordium *Febris* iſtius *Depuratoriæ* jam antiquatæ, quam inſecuta eſt immaniſſima

niſſima illa Peſtis. Sunt profectò Phænomena quædam quæ me ut hoc credam, quadantenus inducunt, quandoquidem non tantùm Febres Intermittentes propriè dictæ, præſertim *Quartanæ*, hic illic ſparſæ adhuc reſtant; verùm etiam nonnullæ ex his Febribus Continuis ſubinde in Intermittentium Caſtra, maxumè Autumno jam pendente, commigrant. Ut jam taceam Exacerbationes in hac Febre ſuprà memoratas, eorum Paroxyſmorum qui Febres Intermittentes comitantur; genium aliquo ſaltem modo referre. Tum etiam quod hoc morbo laborantes ad Vomitionem ſatìs ſunt propenſi. Quâ de re tamen nihil prorſus pro comperto venditare animus mihi eſt, quoniam non jam mihi ſuccurrit, qua facie Febris Depuratoria ſe pri-

primùm extulit; prout libro de Morbis Acutis, Sect. 1. Cap. III. his verbis ſubindico. *Quanto autem jam tempore prædicta Febris continua invaluerat dicendo non ſum, quum mihi hactenus ſatis fuerat ad generalia Febrium Symptomata attendere; utpote qui nondum vel juxta varias Annorum craſes, aut ejuſdem Anni varia tempora eaſdem diſtingui poſſe animadverteram.*

De Febre Putridâ Variolis Confluentibus ſuperveniente.

CUM vel ætas jam provectior & in occaſum ruens, vel adverſa quacum jamdiu conflictor Valetudo, opportunum fortè ſpatium poſthac non conceſſerit, quo nuperas aliquot obſervationes à me (tametſi nimis

ſerò in vitâ meâ) factas, circa *Febrem Secundariam* Variolis Confluentibus ſupervenientem, in publicum edam; veniam dabit Lector, opinor, ſi paucula quædam de hoc Affectu, quantumvis à morbo quem ſuperiùs tractavimus ſatìs abhorrente, pergam ſubnectere.

Jamdiu aliàs demonſtravi quantum interſit inter variolas generis Diſtincti, & Confluentis: in hoc ſcilicet quòd qui *Diſtincto* genere laborat, vix opis medicæ indigus, ſponte ſuâ, & naturæ vi convaleſcet; niſi fortè ab initio Diaphoreſi in lectulo continuò indulſerit. Namque, uti pridem alibi adnotavi, qui *Diſcretis Variolis* laborat æger, cùm ſatìs promptè ſudoribus diffluat, ac ſibi omnia bona promittat, ſi morbi, ut ſperat, virus per cutis poros

hoc

hoc pacto amandaverit; diligenter ideò huic methodo inſiſtit, tum remediis Cardiacis intrò aſſumptis, tum regimine calidiore, ut par eſt, adhibito; (atque hæc eò facit lubentiùs, quòd tum ab hac Methodo in principio ſibi melius videatur habere, tum etiam ad malè fundatam Adſtantium opinionem propiùs accedat:) Tandem verò eliminatis per διαφόρησιν particulis iſtis, quæ ad puſtularum elevationem, atque intumeſcentiam faciei debuerant facere, die *Octavo* quæ turgeſcere, & per interſtitia puſtulis interjecta inflammari debuerat facies, flaccida è contra reperitur, & albeſcunt interſtitia, licèt interim rubeſcant puſtulæ atque eleventur, etiam poſt ægri mortem. Qui ad hunc uſque diem nullo negotio manaverat ſudor,

jam ſubitò ſuâque ſponte evaneſcit, neque remediis ullis Cardiacis, vel etiam calidiſſimis, revocari poteſt. Æger interim Phrenitide corripitur, anxietate, jactatione, ægritudine vehementibus; Urinam parcè reddit, ac frequenter; ac tandem pauciſſimarum horarum ſpatio amicorum ſpem fallit, & ad plures migrat. Quando idem ille ſine ullo vitæ periculo à morbo convaluiſſet, ſi naturæ rem committens, nulli ſe prorſus regimini ſubjeciſſet.

At in *Variolarum Confluentium* genere longè aliter ſe res habet: Licèt enim hæ (niſi ſanguinis ſive per Pulmones, ſive per meatus Urinarios excretio primis diebus accedat) nec adſtantes admodum perterrefaciant, nec ægrum in diſcrimen aliquod vitæ adducant ad primos morbi dies; poſtea

poſtea tamen iſtis diebus, ſub morbi exitu, quibus ægrum maximè periclitari jam olim monui, ità derepentè ad incitas redigitur æger ut an Vita, an Mors inſequatur, pariter incertum ſit. In horum numero *Undecimum* pono (ſi à primo morbi inſultu computes) ſc. in minimè crudo, at maximè vulgari Confluentium genere; *Decimum quartum* in crudiore adhuc; *Decimum Septimum* verò in omnium, quæ paſſim obviæ ſunt, genere crudiſſimo. Tametſi æger nonnunquam ſed rariùs, non ante *Diem Viceſimum primum* fato defungatur, puſtulis uſque ad id tempus ità incruſtatis exſiccatíſque, & in carnes quaſi impactis, maximè in ipſa facie, ut ad ſeparationem nullâ arte queant perduci. At verò Undecimo die æger, ut

plurimum primùm periclitari videtur, Febre atrociore, inquietudine, aliísque ſymptomatis unà invadentibus, quæ mortem in propinquo eſſe denunciant; à quâ æger, niſi Ars Medica interceſſerit, plerumque opprimitur. Quod ſi hoc die non ſuccumbat morbo, utrique illi poſteriores, quos indicavimus, adhuc metuendi reſtant. Quinimo per ſpatium illud omne quod inter Undecimum & Decimum Septimum interjacet, appetente Veſperâ, moleſtiſſimo inquietudinis quaſi paroxyſmo quotidiè vexatur; & Mors quaſi vi, & armis protelatur. Porrò oſtendi hanc cauſam eſſe majoris minoríſve, in his Variolarum generibus, periculi ægroto impendentis, quòd ſcilicet in *genere Diſcreto* cùm Phlegmoniæ ſive tumores cum inflammatione

tione (cujuſmodi ſunt puſtulæ omnes ubi primùm elevantur) pauciores extiterint, ac proinde non niſi exigua Puris quantitas in ſanguinem per Circulationis leges foret regerenda, ubi illæ jam cœperint matureſcere; nullus ex hâc parte metus eſt nè Febris nimium inſurgat, cùm Natura impreſſionibus in ſanguinem factis à tantillo Puris, cohibendis facilè par ſit. Cùm verò in *genere Confluentium*, ubi corpus ferè univerſum his Phlegmonis protegitur, quæ poſtmodum in Abſceſſulos totidem faceſſunt, tanta Puris vis, diebus præfatis (in quibus Puſtulæ, duce Naturâ, ἀκμὴν ſuam, vel debitam maturitatem ut plurimum obtinent) per venas in ſanguinem reducitur; tanta item halituum putridorum copia ab omni corporis

jam

jam quaſi ſuppurati undique ſuperficie, in ſanguinem ſubrepit, ut Febris ex hac occaſione excitata, naturæ vires penitus proſternat: atque ita extinguitur tandem æger, partim à Febre, partim à Veneno quod ſanguinis maſſam infecerat, jugulatus. Quapropter quando ægri incolumitas uſque adeo à Variolarum paucitate, periculum verò è contra ab earundem auctiori numero pendeat; dictat Ratio, vel etiam ſenſus omnibus communis, Periti Medici eſſe ità non materiam Varioloſam, ſub principio Morbi, Regimine & Cardiacis calidioribus vehementer propellere (unde nimia fit Aſſimilatio materiæ Morbificæ in ſanguine contentæ, totáque corporis ſubſtantia quaſi in fomitem morbi faceſſit,) ut omnem potius operam

in

in reprimendâ tam enormi & ſubtili Inflammatione collocare debeat. Nempe educto ante omnia è brachii venis ſanguine, ſi vel levis fuerit ſuſpicio (ſive à florente ægri ætate, ſive ex eo quòd ſanguinem liquoribus Generoſis accenderit, ſive quòd vehementiores dolores in aliqua corporis parte fuerit perpeſſus, ſive denique ab immani Vomitione) Variolas jamjam exituras ad Confluentium ſpeciem referendas; poſtea verò propinato *Emetico*, ad eundem ſcopum collimabit. Cùm verò nihil æquè ægrum percalefaciat, nec proinde nimis copioſam materiæ Varioloſæ aſſimilationem æquè promoveat, atque ægri jugis in lecto decubitus; ego illum ab uſu lectuli interdiu ſemper arceo uſque ad *Sextam diem* à primâ morbi

morbi invaſione, ſive ab eruptione puſtularum *Quartam*, quo tempore omne puſtularum agmen jam in conſpectu eſt. Poſthac eundem lectulo committo uſque ad morbi finem: at non pluribus denſioribúſve ſtragulis co-opertum, aut luculentiori in cubiculo foco illum uti ſino, quàm quibus ſanus cùm eſſet ſolebat uti. Interim Cereviſiæ tenuioris aliorúmque liquorum Refrigerantium qui ægro ſunt acceptiſſimi, uſum liberalem concedo. Quandoquidem verò non obſtante vel temperatiſſimo regimine, æger nihilominus in calores, deliria, & moleſtas inquietudines frequenter incidet; *Hypnoticum* præſcribo ſingulis noctibus, ſed paulò temporiùs quàm pro recepto more, ſumendum; quoniam in hoc morbo quaſi

Par-

Paroxyſmus quidam, ſive exacerbatio caloris & inquietudinis quotidie ſub veſperam ferè reperitur. Quæ hic traditur Methodus & ad præcavendum juſto uberiorem Variolarum proventum, (unde maximum ægro periculum intentatur, ut ſuprà docui,) & ad conciliandum tum incrementum Puſtulis, ubi jam omnes exierint, tum debitam poſtea maturationem, accommodatiſſima eſt.

Attamen (quod ſanè dolendum eſt, cùm florentiſſima hominum ætas hâc ferè ſtrage deleatur) tum his quæ præcepimus, tum aliis omnibus quæ hactenus invenit Ars Medica præſidiis nihil proficientibus; ſæpenumerò æger, licèt uſque eò non admodum periclitetur, tamen vel *Undecimo*, quod uſu venit die, vel

alio

alio aliquo iſtorum quos variis ſpeciebus Variolarum Confluentium ceu *magis fatales* aſſignavi, vehemente Febre corripitur, unà cum ſuffocatione & jactatione inquietiſſimâ, & de tanta ſpe decidens ſubitò moritur, attonitis & ſtupentibus amicis, qui ad hoc uſque punctum ægro bene ominabantur. In frangendo improviſo hoc morbi impetu, cùm priùs is omnia fecerit quibus præcaveri potuerat, maximoperè deſudabit Medicus. Quem in finem ſeriò perpendendum eſt, Febrem illam adventitiam, quæ Undecimo die Variolis Confluentibus laborantes adoritur, morbum eſſe tam ab ipſis Variolis, quàm ab iſtâ Febre quæ vel earum eruptionem præcedit, vel primis nonnunquam diebus à Phlegmonarum inflammatione gignitur, pror-

prorſus diverſum. Nihil enim eſt aliud quàm *Febris, Putrida,* propriè dicta, particulis putreſcentibus, & à Puſtulis jam adeptis maturitatem ſuam inquinatis, in ſanguinem, uti dixi, reſorptis ortum debens, quarum noxiâ & naturæ inimicâ qualitate æger eodem tempore, & peſſimâ Febre, & Veneno laceſſitur. Quamobrem ea ſola in remediis huic malo cedere poſſe Prudens quiſpiam exiſtimaverit, quæ ad retundendam Secundariam hanc Febrem, quam Putridam appello, maximè faciunt. Id verò nihil efficaciùs præſtat quàm copioſa ſanguinis eductio, quo pacto vitiatæ illæ particulæ quæ morbi ſunt fomes, confeſtim è ſanguine exulant. Neque huic Praxi, ſi quid ego judico, Variolæ in quo jam ſunt ſtatu, vel minimum

in-

intercedunt: Jam enim puſtulæ nullo modo introrſum agi poſſunt; adeò ut ſi æger hoc morbi tempore Fatis cederet & cadaver in terram frigidam exponeretur, attamen Puſtulæ jam in duritiem incruſtatæ, nec intra cutim ſe recipere, nec minimam molis ſuæ partem amittere poterint. Nec ſanè cum Variolis jam nobis res eſt, ſed cum alio prorſus morbo, nempe *Febre Putridâ*. Has ob cauſas ſequente Methodo, à quo poſtremas de Variolis obſervationes in publicum edidi mihi compertâ, feliciter uſus ſum; quam ſi omittas nec aliam video, nec conjecturâ aſſequi poſſum quo pacto æger ità certò queat liberari. Cùm itaque ad has incitas redactus fuerit æger, & ex inuſitatâ ſymptomatum immanitate, ſtatim animam acturus videatur, niſi

niſi quis θεὸς ἀπὸ μηχανῆς præſentiſſimam opem adferat; in hoc inquam caſu, ſive undecimus jam dies illuceſcat, ſive alius quis iſto poſterior, ſanguinis ℥x. vel xij. ex eo brachio in quo puſtulæ rariores ſitu majorem feriendæ venæ commoditatem fecerint, quamprimùm ſunt mittendæ. Quamvis enim Paregorica, vel lectuli interdiu abdicatio primis morbi diebus, etiam omiſsâ venæ-ſectione, Orgaſmo vel Paroxyſmo, cum nocte utplurimum ingruenti, debellando queant ſufficere; attamen per hos dies Febris Secundariæ, nulli alteri adminiculo ſecurè fiditur niſi copioſæ ſanguinis detractioni, qua ſolâ orgaſmus per id temporis deſæviens tutò ſedatur. Veſperi Anodynum, utì priùs, largâ doſi exhiben-

hibendum eſt (ad quod jam tanquam ad ſacram Anchoram confugimus ;) atque ità deinceps tam manè quàm ſerò, alicubi etiam & hoc ſæpiùs. Eſt enim diligenter obſervandum, quòd in quibuſdam Orgaſmus ità ſuprà modum efferatur, ut etiam prælarga Paregorici doſis ejuſdem impetum uſque ad 12 horarum ſpatium ſubjugare vel ſiſtere nequeat ; quo in caſu omnino neceſſe eſt ut dicta doſis octavâ quaque horâ repetatur.

Cùm verò ſub ultimis morbi diebus haud rarò accidat, ægri alvum, partim à morbi natura, partim à magna Paregoricorum vi, quorum opem planè depoſcebat Medendi ratio, ita conſtipatam eſſe ut tum ferè ſuffocetur ille, tum Febris ad eum gradum aſcenderit,

rit, ut jam de ægro pæne conclamatum videatur; duro huic nodo durus Cuneus aptandus eſt; & rebus ſic ſtantibus longè minus ægro periculi erit ab aſſumpto Cathartico Leniente, quàm à Febre eò vehementiæ ab alvinarum fæcum retentione provectæ. Hic Ego ſatis feliciter ℥ij. *Electuarii Lenitivi in Aq. ſtillatitiæ tenuioris,* (*ex.gr. Aq. Cichorei, vel Aq. Lactis Alixiter.*) ℥iv. *ſolut. propinavi.* Qui quidem Hauſtus licèt tum ob alvi conſtrictionem huic Affectui ſolennem, tum etiam ob diuturniorem Hypnoticorum uſum haud ità ſubitò ventrem exolvat, plerumque tamen ſi manè deglutiatur, ante noctem dejectiones aliquas parit. Quod ſi minùs præſtare valeat, attamen Paregoricum veſperi aſſumendum

eſt, imò & citiùs, non obſtante ~~Paregorico~~ Cathartico nuper aſſumpto, ſi modò inquietudo ingens aut ægritudo aliqua inſignis periculum minitetur, nè æger hoc præſidio deſtitutus, dum dejectiones nos præſtolamur, luce privetur. Nec æger damni vel minimum ex hoc tam leni Cathartico capiet, ſi nihil prorſus efficiat ad dejectionem provocandam. Si itaque primo die votis non reſpondeat, iteretur proximè ſequenti; quæ ſecunda doſis priori in ſuppetias data, rariſſimè Medici opem fruſtrabitur. At ſi primo die id egerit, ut hujus ſaburræ quantum ſatis in præſens eſt, ſubduxiſſe Medico videatur, atque Æger exindè melius ſe habere cœperit, ſecunda doſis in aliud tempus poteſt differri. Atque hâc ratione tam Venæ-ſectio

quàm

quàm Catharſis per intervalla repeti poſſint, prout Febris mos, atqui ægri inquietudo poſtulare videantur, donec tandem res in vado ſit. Veruntamen in Catharſeos negotio illud probè notari velim, (nè injecta ejus rei mentio longè plus damni quàm emolumenti apportet) ægrum non eſſe purgandum niſi faceſſente jam morbo, *v. gr. die decimo tertio*, aut eorum aliquo qui illum ſequuntur; nec per iſtos etiam dies, niſi ſanguis à quo ſecundaria Febris invaſit fuerat imminutus.

Antequam finem faciam, hoc adjiciam; quod quoties guttulas aliquot Laudani liquidi uſurpandas præſcribo, *Laudanum* meæ deſcriptionis intelligo, cujus formula in libro noſtro *de Morbis*

Acutis, capite de *Dyſenteria* habetur. Et quòd *Syrupum de Meconio* illum volo, qui conficitur ex ℥xiv. *Capitum Papaveris* albi benè ſiccatorum, & (poſt macerationem in Aquæ font. ℔viij. ad horas 24.) probè coctorum, dein expreſſorum quàm fortiſſimè; quorum colaturæ adduntur Sacchari ℥xxiv, & in Syrupum coquitur. Has enim duas Præparationes in ſuo genere efficaciſſimas eſſe judico: præſertim *Syrupum de Meconio*, cujus ℥j plus præſtat quàm ℥ij alterius iſtius, in quo Papaverum capita humidiorau ſurpantur, liquor non ità fortiter exprimitur, & loco *Nigri* Capita *Papaveris Rheados* quæ paululum virtutis habent, partem ità magnam ſuppeditant. Quoties itaque non ſatis mihi con-

conſtat de alterutrius horum Paregoricorum viribus, utrorumvis loco *Laudani Londinenſis ſolidi* ſeſquigranum, vel etiam *gr.* ij. ſoleo præſcribere in Aqua appropriatâ ſoluta; quo pacto ab omni errore & mihi, & ægro meo caveo.

De Mictu Sanguineo à Calculo Renibus impacto.

QUamvis hominis minùs cauti & prudentis eſſe videatur, obſervationem in vulgus ſpargere, cujus in ſeipſo tantùm experimentum cœperit; nemo tamen, opinor, æquus rerum arbiter

biter ægrè feret me, qui tamdiu tantaque à *Mictu Sanguineo*, à Calculo Renibus impacto orto, fuerim perpeſſus, humanitate & miſeratione erga Sodales in hoc malo meos commotum; iis qui eodem morbo excruciari quandoque poterint, iſta remedia indicare quæ mihi aliquali levamini fuerunt, quantumlibet vulgaria, & nihili facienda fortè videantur.

Anno 1660. *Podagra* me invaſit, Paroxyſmo tum immaniore tum diuturniore, quàm priùs unquam, miſerum affligens; cùm ex hac causâ æſtivo tempore, vel intra, vel ſupra lectum ſubmollem jugiter ad duos menſes decumberem, ſub finem Paroxyſmi, dolorem hebetem & obtuſum maximè in ſiniſtro Rene, nonnunquam,

quam, licet rariùs, & in dextro, cœpi perſentiſcere. A Podagra convaleſcenti hærebat utcunque Renum dolor, qui per intervalla quædam, nullatenus acutus, ſed ſatis tolerabilis, me ſubmonebat; nondum enim Paroxyſmo Nephritico (cujus ſunt comites dolor ingens per Ureterum ductus veſicam verſus tendens, tum Vomitio enormis) vel ſemel laboraveram. Quamvis verò nondum aderant iſta Calculi Renum indicia, cum ratione tamen judicabam me Calculum, mole inſigniorem, in Renum Pelvi geſtare; qui cùm major eſſet quàm ut ex Pelvi dictâ in Ureterum ductus elabi poſſet, prædicta ſymptomata non intulit. Quâ in re, poſt annos multos elapſos me hallucinatum non fuiſſe certò com-

comperi. Etenim cùm Brumâ Anni 1676, ſtatim à ſoluto rigidiſſimo gelu, diu multúmque obambulaſſem, urinam mox reddidi ſanguine permiſtam; ídque toties mihi uſu venit, quoties vel multum itineris pedibus conficerem, vel in curru per platearum pavimenta veherer, quantumlibet lento equorum greſſu; quod mihi tamen non accidebat, quoties per viam Regiam lapidibus non ſtratam, licet quàm longiſſimè, curru vectarer. Urina quam tunc excernebam, tametſi terribili ſanguinis tantùm non ſinceri ſpecie prodiret, non ità diù pòſt ſanguine in fundo ſeorſim grumeſcente, in ſummitate limpida & ſui ſimilis conſpiciebatur. In hujuſce mali remedium ſanguinem ſatìs copioſum è brachio mitti

mitti curabam, & poſt Purgationes Univerſales, medicamenta Refrigerantia & Incraſſantia, varii generis in uſum revocabam; Diætam interea his conſentaneam adhibens, liquores acidos, acres, & attenuantes ſollicitè devitans. Cùm autem neque iſta, neque alia permulta, quæ numerare longum eſſet, quicquam prodeſſent; & metuens calculum, quem grandiorem eſſe ſuſpicabar quàm ut expelli poſſit, Aquis Chalybeatis ad exitum ſollicitare, tandem ſpem rei bene gerendæ prorſus amiſi; ídque eo potiſſimùm nomine, quod obſervâram ſenes aliquot mihi notos, ſibi mortem accerſiſſe, dum hujuſmodi remediis incaſſum morbi curationem molirentur. Stetit itaque ſententia non amplius tentare,

tare, at vitato tantùm quàm potui maximè corporis motu, ab hoc affectu mihi cavere. Tandem verò animo fortè recolens, quàm mirè nonnulli deprædicent fœminis *Fraxini* vim Lithontripticam, ſubiit cogitare quòd ſi ſemen ejuſmodi virtute polleret, omnino veriſimile eſſet *Mannam* Fraxini adhuc plus poſſe. Cùm Manna quam habemus, docente Botanographo τῷ πάνυ Dno *Joh. Ray* poſt alios Scriptores, neque Mel Aereum eſt, nec Ros aliquis Cœleſtis, ſed liquor potiùs, tam è foliis, quàm è trunco & ramis Fraxinorum in *Calabriâ* naſcentium, exudans; de cujus rei veritate idem dum in *Italia* peregrinaretur certior factus eſt ab eruditiſſimo Medico, qui ex ramulis & foliis linteo à ſe curioſè contectis

tectis Mannam (qui est succus ità concretus ut dixi) sæpiùs collegit. *Vid. Joh. Ray. Catalogum plantarum Angliæ.* Experimentum itaque facturus, Mannæ ʒijß in seri lactis ℔ij solutæ hausi, pauxillum succi limonum subindè, dum purgarer, deglutiens; quo & Catharticum acuerem, quod segniùs operari solet, & ventriculo minùs ingratum redderem. Ab hujusce remedii usu vix dici queat quantum ego levaminis circa Renum regionem perceperim; licèt enim anteà non semper dolerent Renes, tamen pondere quodam gravativo & molesto sensu afficiebantur. Quod cùm ità felicitèr mihi cessit, idem Catharticum singulis Hebdomadis statò quodam die ad menses aliquot continuos in usum revoca-

vocabam; & poſt ſingulas Catharſeos vices melius me habuiſſe planè ſum expertus, donec tandem etiam rudiorem Currûs conquaſſationem ferre potuerim; ab hoc ſymptomate prorſus liberatus uſque ad Veris tempus jam proximè elapſum. Quo appetente, cùm per prægreſſam hyemem ferè omnem Podagrâ laboràſſem, & præ nimiâ corporis ad motum inhabilitate, quieti & ἀκινησίᾳ magìs quam aliàs ſolebam, indulſiſſem, rediit denuo ſanguinis mictus. Hîc ego an ad Catharſin me iterum reciperem hærebam dubius; quoniam nuperis hiſce annis omni corporis ſubſtantiâ in Podagræ ſedem & fomitem quaſi perverſâ, Catharticum, quantumlibet lene, diutinum Podagræ Paroxyſum certò

certò certius accerſebat. Tandem animo ſuccurrebat quòd ſi Paregoricum ſingulis noctibus poſt purgationem adhiberem, quo tumultus à Cathartico excitatus ſedaretur, poſſe me priſtinam methodum Mannæ ſemel in hebdomade capiendæ tutò reſumere. Uncias itaque duas cum ſemiſſe in ſeri lactis ℔ij diſſolutæ manè hauſi, & ſerò guttas xvj *Laudani liquidi* in Cereviſiâ tenui dormiturus adjeci. Et Mannam & Laudanum dicto modo repetens [illegible] in Septimana ad ſex vices. Poſtea verò Mannâ ſemel in ſeptimanâ tantùm uterer, humorum illuvie jam ità copiosè à Cathartico ſubductâ, ut à Podagrâ minùs metuendum erat. Cùm tamen mea mihi ratio planè dictaverit, quòd ſi facultate

tate aliquâ, ſive diſſolvente, ſive alio quovis modo Lithontripticâ, fuerit inſignita Manna, omnino eſt neceſſe ut Medicamentum, quale eſt Laudanum, validè aſtringens, remedii, in quo ſpem collocaveram, efficaciam ac vim quadantenus infringat; ſatius eſſe duxi Hypnoticum miſſum facere cùm jam ſemel tantùm in ſeptimana alvum ſolverem. In quâ Methodo jam ad menſes aliquam multos perſiſto, eundem ſeptimanæ diem ubique Catharſi dicans; nec me ab hoc meo more, ex quacunque data ansâ dimoveri patior. Licèt à primâ remedii hujus doſi dolor qui in dorſo erat, remittebat, uti priùs, tamen non ità diu poſt repetita Catharſis Podagræ ſignum dedit; quod nunc Artubus, nunc Viſce-

Viſceribus, bellum cœpit indicere; at hæc morbi tentamina Laudanum fortiter repreſſit. Cùm hæc mihi Medendi Ratio hactenus bene verterit, in eadem perſeverandum mihi eſſe judico, tam ad præcavendum mictûs ſanguinis recurſum, quàm ad imminuendum aliquantulùm ipſius Podagræ fomitem, (cujus radicalem Curationem jam à me poſſe obtineri planè deſpero, rariores paroxyſmos, eoſque breves ac tolerabiles ſolùm exoptans) ſubductis per hæc intervalla fœdis illis humoribus, qui à depravatâ Coctione primâ hujuſce morbi origine, in corpore ſenſim accumulantur, donec tandem ſummum depravationis gradum adepti, in Podagræ Paroxyſmum actu deſinant, ex occa-

ſione vel ſolito majoris ſive Animi ſive Corporis agitationis & motûs, vel cauſæ alterius cujuſlibet, unde dicti humores ad fluxum incitantur. Purgationem itaque quod attinet (modò Cathartico hoc lenitivo, Mannâ ſc. & ſecundum Methodum ſuprà à me traditam ſubducatur alvus) jam retractandà mihi eſt ſententia illa mea quam in Scripto de Podagrâ olim evulgaveram; nempe Podagrâ affectis minimè conducere, ut vel initio, vel in declinatione, vel per Paroxyſmorum intervalla purgentur.

-----Nec ſi miſerum fortuna Sinonem
Finxit, vanum etiam mendacemque improba finget.

Non-

Nondum enim in mentem mihi venerat, Paroxyſmum quem à tumultuante Cathartico excitandum metuebam, exhibito ſub noctem Hypnotico prohiberi potuiſſe.

De *Regimine* & *Victûs* ratione, quæ utrovis horum Affectuum laborantibus competere mihi videntur, (quando nihil eorum præterire velim quæ iſtis uſui eſſe poterint qui iiſdem, quibuſcum Ego, morbis conflictantur) hæc addo. Mane lecto exſurgens, Decoctionis *foliorum Tea* cyathum unum alterúmve exicco; dein curru ad meridiem uſque geſtatus, & domum reverſus, quovis ciborum genere mihi grato & eupepto *modicè* (id enim ante omnia ſemper, & diligenti cum curâ tenendum eſt) me reficio;

ſtatim à prandio per ſingulos dies vini Canarini plus aliquid quartâ parte Libræ (ſeu Pintæ) vulgaris ad promovendam ciborum in ventriculo Concoctionem, & ad Arthritidem à viſceribus procul arcendam, haurire ſoleo. Pranſus iterum Rhèdâ vector, & quoties per occupationes meas non diſtineor, Rus peto, aeris ſalubrioris inſpirandi gratiâ, ad milliaria duo vel tria. Cereviſiæ tenuioris hauſtus mihi pro cœna eſt; ſed & hunc repeto etiam in lectulo, me jam ad ſomnum compoſiturus; idque eo fine ut hoc Julapio ſuccos acres calidóſque in renibus ſtabulantes, è quibus fit calculus, refrigerem ſimul ac diluam. Ego verò & hîc & inter prandendum Cereviſiam tenuem lupulatam, Cere-

Cereviſiæ non Lupulatæ, quantumlibet tenui ac miti, præferendam cenſeo. Licèt enim non Lupulata, mollitie ac lubricitate quà pollet, ad ſubducendum calculum jam in Renibus concretum magis faciat; attamen Lupulata, ob levem illam ſtipticitatem quam impertiunt Lupuli, minùs facit ad ſabuli vel materiæ calculoſæ generationem, quàm facit non Lupulata, cujus & viſcidior eſt ſubſtantia, & lutulentior. Quo die Catharſi defungor, ex Pulli carnibus prandium mihi eſt; vinum tamen Canarinum pro more meo ſuperbibo. Mihi curæ eſt, præſertim hyeme, ut lectum temporiùs petam: quo nihil magis confert ad Concoctiones rectè perficiendas, & ad conſervandum pariter tenorem

illum atque ordinem qui naturæ jure debetur. Sicuti ex adverſo, Nocturnæ lucubrationes, Senum cum Morbo Chronico qualicunque conflictantium, tum Concoctiones omnes imminuunt ac depravant, tum eorundem principio Vitali vulnus haud facilè Medicabile infligunt. Illud etiam ſedulò obſervo, ad præcavendum à Calculo mictum ſanguineum, ut quoties per Plateas ad longiùs aliquod intervallum curru vehendus ſim (Geſtatio enim, vel ad maximam quamlibet diſtantiam, per vias lapidibus non ſtratas minimè officit mihi) non priùs rhedam ingredior quàm hauſtum Cereviſiæ tenuis paulo liberaliorem ingeſſero; quem pariter itero ante regreſſum domum verſus, ſi fortè alicubi diutius fuerim

fuerim commoratus; quo pacto ſemper mihi à mictu ſanguineo ſatis eſt præcautum.

Etſi verò haud quenquam fortaſſe deceat (eum maximè quem ſive ſalvum, ſive mortuum eſſe Hominum vix interſit) ità crebram ſui mentionem injicere; hæc tamen eo animo dicta volui, ut aliis quorum vita ſaluſque majoris fortaſſe ponderis & momenti ſunt, queant prodeſſe.

Hic poſtremò ſubindicandum eſt ingens diſcrimen in quod nonnulli ſe conjiciunt, tam Calculo, quàm Podagrâ laborantes quoties Mannam in *Aquis Mineralibus* Catharticis ſolutam inconſultò capiunt. Quamvis enim hoc modo aſſumpta, & celeriùs vim Catharticam edat, & minori nauſeâ Ventriculum irritet; tamen

minora iſta commoda injuriam aliàs ab aquis illatam penſare non valent. Etenim ſi calculus Renibus incluſus ità magnæ molis ſit, ut per Ureterum ductus in Veſicam propelli nequeat, iſtæ Aquæ Paroxyſmum utpluri mùm excitant, qui eouſque perdurabit, cum magno vitæ ægri periculo, donec tandem calculus in pelvim redierit. Quinimo nec *Chalybeatis Aquis* æger ſe tutò committet, niſi priùs certò ſciat calculum majorem non eſſe quàm ut per Ureteres viam poſſit ſive invenire ſive facere, Quod hoc tantùm modo, quantum ego conjicio, certò dignoſcere poteſt; ſi nempe jam anteà Paroxyſmum aliquem Nephriticum fuerit perpeſſus, (cum dolore ſcilicet ſæviſſimo in Renum alterutro, per ure-

ureterum ductus propagato, & Vomitu enormi) pro comperto habeat, non tam grandiorem aliquem calculum pelvi concludi, quàm lapillorum exiguorum congeriem, quorum unus ſubinde in Ureterem illabitur, atque ita Paroxyſmum hunc invitat, qui fere non deſinit niſi calculo in Veſicam detruſo. Cùm res ità ſe habeat, nullum eſt magis efficax Remedium, ſive ad præcavendum minorum Calculorum incrementum, ſive ad eoſdem è Renibus deturbandos, quàm *Aquarum Chalybeatarum* Potatio liberalior, per ſingulas æſtates jugiter repetenda.

Cùm verò ſæpe accidat, ut *Paroxyſmo Nephritico* quis corripiatur, quando hujuſmodi Minerales

nerales Aquæ haud præſto ſint, vel etiam tempeſtas Anni adſit, quæ earundem potationi minùs faveat; hâc itaq; compendiosâ Methodo, ſine ulteriore Remediorum apparatu, inſiſtendum. Si æger temperamento ſanguineo præditus fuerit, & ætatem provectiorem haud adhuc attigerit, ſanguis ex brachio Reni affecto reſpondenti, ad ℥x. extrahatur; deinde *Liquoris Poſſetici cui Rad. Altheæ* ℥ij. *incoctæ fuerint Congium unum* quàm citiſſimè devoretur, & ſequens *Enema* injiciatur. ℞ *Rad. Altheæ & Lilior. an.* ℥j. *Fol. Malvæ, Parietar. Brant. Urſin. & Flor. Chamæmel. an. M. j. Sem. Lin. & Fœnugr. ana* ℥ß. *Coq. ſ.q. Aq. ad* ℔iß. *Colaturâ diſſolve Sacchari culinaris & Syr. Dialtheæ, an.* ℥ij. *Miſ. f. Enema.* Quamprimum per

Vo-

Vomitionem æger totum reddiderit, quod per os ingeſtum fuerit, ut etiam Enema rejecerit, *Laudani liquidi* ſatis magna doſis propinetur, *viz.* ad gutt. xxv. vel *Pil. Matthæi*, gr. xv, vel xvj.

In Senibus verò, morbo aliquo diuturno fractis, ut & in Vetulis, *Vaporibus*, vulgò dictis, obnoxiis (præcipuè ſi ſub initium Paroxyſmi Urinam eæ reddant nigram ac ſabuloſam) Venæ-ſectio omittatur: At quoad reliqua, eâdem, quæ jam dicta fuit, viâ omnino procedendum.

Sed ut ad Calculum, qui hujus loci eſt, grandiorem revertamur. Quod ſi Calculoſus nullo unquam paroxyſmo Nephritico fuerit tentatus, cùm jam major ſit calculus quàm ut ex Pelvi poſſit elabi: non ſolùm nihil pro-

proderunt *Ferreæ Aquæ*, ſed etiam ob jam dictas rationes, non ſine præſenti periculo ſumentur. Neque minùs malè quandoque *Podagricis* cedit Aquarum Mineralium uſus, modò ſenes fuerint (ut ſunt plerumque) & pariter corporis habitu phlegmatico imbecilloque. In his enim nonnunquam naturæ vires eo uſque ſunt imminutæ ac ſucciſæ, ut omnino metuendum ſit, ne tantâ copiâ aquarum penitus obruantur ac ſuccumbant. Sive verò hoc in causâ ſit noxæ quam exinde capiunt homines tali habitu ac temperamento præditi, ſive non ſit; illud mihi compertiſſimum eſt, haud paucos quorum corpora hoc morbo fracta admodum, & quaſi confecta fuerant, hiſcè Aquis interemptos diem ſuum obiiſſe. Atque

Atque hæc eorum ferè ſumma eſt, quæ mihi in Morborum curatione hactenus innoteſcunt, ad diem quo hæc ſcribo, *Septembris ſc. Viceſimum & nonum, Anno Domini,* 1686.

FINIS.

ERRATA.

Epiſt. Ded. p. 1. l. 13. *leg.* quàm ex. p. 3. l. 10. *leg.* ita.

Lib. p. 2. l. 15. *leg.* quâ de re, p. 8. l. 2. *leg.* Æger utplurimùm laborat. p. 28. l. 15, *pro* gr. viij. *leg.* gutt. viij. p. 68. l. 6. *leg.* habeant. p. 70. l. 18. *leg.* comperiar. p. 93. l. 15. *leg.* ceperit. p. 101. l. 15. *leg.* repetens bis.